

Mısır Arap Cumhuriyeti

Vakıflar Bakanlığı

SAVAŞ, BARIŞ VE HÜKÜM FELSEFESİ

Hazırlayan

Prof. Dr. Muhammed Muhtar CUMA

Vakıflar Bakanı, İslami İşler Yüksek Konseyi Başkanı

Ve İslami Araştırmaları Kurumu Üyesi

Çeviren

Prof. Dr. Muhammed İzzet GAZİ

Ezher Üni, Diller ve Tercümesi Dekan Yardımcısı

Ve İslami İşler Yüksek Konseyi Üyesi

Miladi / 2017 Hicri 1439

Rahman Ve Rahim olan Allah'ın adıyla

“...Ben sadece gücümün yettiği kadar ıslah etmek istiyorum. Fakat başarmam ancak Allah'ın yardımı iledir. Yalnız O'na dayandım ve yalnız O'na döneceğim (Hud 88).

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla

Doğru yola hidayet eden alemlerin rabbi olan Allah'a hamdolsun. Allah aziz kitabında şöyle buyuruyor: “Ey iman edenler! Hepiniz toptan barış ve selamete girin de şeytanın adımlarını izlemeyin. Çünkü o, sizin aranızı açan belli bir düşmandır.”⁽¹⁾ Peygamberlerin en sonuncusu olan ve alemlere rahmet olarak gönderilen Muhammed b. Abdullah'a, ailesine, sahabelerine salât-û selam olsun. “(Ey Muhammed!) Seni ancak âlemlere rahmet olarak gönderdik.”⁽²⁾

Şüphesiz savaş ve barış konusu, ikisi arasındaki hükümler ve sistem mekanizmaları meseleleri sadece belli toplumları değil bütün beşeriyetin aklını meşgul etmiştir. Tarih boyunca bu mesele devletlerin, toplumların ve fertlerin hayatlarında bariz bir şekilde etkili olmuştur. Yönetim sistemi medeniyetlerin en gerekli meselesi olmuş, toprak, halk ve hükümet sisteminden oluşan devletin kurulmasında da en önemli şart olarak insanlığın aklını meşgul etmiştir. Çünkü özellikle farklı milletlerin, kıtalararası çok uluslusermeye yatırımının ittifaklarının olduğu bu dünyada günümüzde systemsiz bir devletin istikrarı mümkün değildir.

Bir Arap şairi şöyle demiştir:

“İnsanları yönlendiren ve onlara nasihat eden yöneticiler olmayınca insanlar ıslah olmazlar, Cahil insanlar çoğaldığında

¹ Bakara süresi, 208.

² Enbiya süresi, 107.

yöneticiler kendi toprakları içinde kendilerini dinleyen kimseler bulamazlar bunun sonucunda da her tarafta kaos olur

Direkler dikilmeden evler bina edilmez, direkler de kazıklar olmadan sabit olmaz.”

Her sanatın bir usulü vardır. Her devletin istikrarını sürdürülebilmesi için belli değerleri ve temelleri vardır.

Nitekim toplum ve uluslardaki zafiyetlerin çoğu savaş, barış ve yönetim felsefesinin yanlış anlaşılmasının bir sonucudur. Hatta doğru yoldan sapmış ve inhiraf içinde olan aşırı radikal cemaatler savaş ve barış hükümlerini karıştırdıkları için topluma kendi dinlerini eksik yaşadıklarını iddia etmiş, onları cahillik iftirası atıp daha da ileri giderek onları tekfir etmişler ve tacirlikle suçlamışlardır. Bu aşırı gruplar bu yanlış anlayışı yayarak yönetim sistemini halifelikle sınırlayarak ve bunu da İslam’ın farz kılmadığı şeyleri topluma dayatarak belli bir kalıpta sıkışıp kalmış ve günümüz şartlarını göz ardı ederek bu fikirde ısrar etmişlerdir. Aşırıya giden bu radikal grupların yaptıklarını çok iyi tahlil ederek doğru bilinen yanlışları düzeltmek ve onları İslam’da savaş ve barış hükümleri gibi konulara ışık tutarak bu şüphelerden arındırmak gerekir. Zira bu aşırı gruplar bu konuyu istismar ederek kendilerine zeria (Vesile, bahane, sebep; fırsat) sayarak toplumların ve devletlerin yıkımına, şiddete ve aşırılığa sebep olmuşlardır. Bunun sonucunda Hanif dinimizin imajının bozulmasını, insanları dinden uzaklaştırma ve dinden soğutma takip etmiş ve bunlar

insanları dinimiziyanlış anlamaya itmiştir. Aşırıya giden bu grupları bahane eden bazı kişiler ise terörle mücadele bahanesine sığınarak dinimize saldırmıştır. Bizler cellat değil bu saldırıların kurbanıyız. İşte kitabımızda bu konulara ışık tutmaya gayret edeceğiz.

Prof. Dr. Muhammed Muhtar Cuma

Vakıflar Bakanı

İşlami İşler Yüksek Konseyi Başkanı

Ve İşlami Araştırmaları Kurumu Üyesi

İLK KONU

SAVAŞ FELSEFESİ

Savaş doğruluğa ve rüşde ermiş herhangi bir devletin arzuladığı, amaç ve hedef haline getirdiği bir durum değildir. Peygamber Efendimiz (s.a.v.) ***“Ey Müslümanlar! Düşmanla karşılaşmayı arzu etmeyiniz; Allah’tan âfiyet dileyiniz. Fakat düşmanla karşılaşınca da sabrediniz ve biliniz ki, cennet kılıçların gölgesi altındadır”***³ buyurmuştur.

Cahiliye Şairi Züheyr b. Ebû Sülmâ:

“Savaş dediğiniz şey tecrübe ederek bildiğiniz ve tattığınız şeydir.

Savaş düşüncesinden bahsettiğim şey zandan ibaret değil bunun şahitleri var. Gelin “sulh eyleyin”

Ne zaman savaş ateşini yakarsanız sonuçlarından memnun kalmazsınız

Savaş ateşini körüklerseniz savaş kızışır ve bu sizin yok oluşunuza sebep olur”⁴

Eğer barış yapmazsanız sene de iki defa savaş patlak verir, değirmenin un yapması gibi helak olursunuz ve uğursuz ikiz oğlan

³Buhari KİTABU'L-CİHAD VE'S-SİYER kitabında tahrir etmiştir.

⁴"تضرم" kelimesi: savaşın en kızıştığı andır. "ضرمت" kelimesi ise ateşin yanması manasındadır. (Muallaka seb'a şerhi: huseyin b. Ahmet Ez-zevzeni sayfa 143 Dar-u İhya-it Turas el-Arabi)

çocuğunun doğması gibi tekrar eder, bunun sonucunda da Irak'ın istikrarlı köylerinde pek çok yıkım ve kan görürsünüz...”

Ne var ki savaş bazen malı, canı, ırzı, vatani, diyarı ve devleti tehditlerden korumak için müdafaa şeklinde yapılabilir.

İslam'da savaş zulmü ve düşmanlığı bertaraf etmek için müdafaa şeklinde emredilmiştir. İslam'da savaş düşmanı bertaraf etmek ve zulmü engellemekle sınırlandırılmıştır. Nitekim Allah (cc) şöyle buyurmuştur:” *Kendilerine savaş açılan Müslümanlara, zulme uğramaları sebebiyle cihat için izin verildi. Şüphe yok ki Allah'ın onlara yardım etmeye gücü yeter*”⁵. Başka bir ayette ise: “*Sizinle savaşanlara karşı Allah yolunda siz de savaşın. Ancak aşırı gitmeyin. Çünkü Allah aşırı gidenleri sevmez*”⁶ buyurmuştur. Ve yine: “*Onları nerede yakalarsanız öldürün. Sizi çıkardıkları yerden (Mekke'den) siz de onları çıkarın. Zulüm ve baskı, adam öldürmekten daha ağırdır. Yalnız, Mescid-i Haram yanında, onlar sizinle savaşmadıkça, siz de onlarla savaşmayın. Sizinle savaşarlarsa (siz de onlarla savaşın) onları öldürün. Kâfirlerin cezası böyledir.Eğer onlar (savaştan ve küfürden) vazgeçerlerse, (şunu iyi bilin ki) Allah çok bağışlayandır, çok merhamet edendir.Hiçbir zulüm ve baskı kalmayınca ve din yalnız Allah'ın oluncaya kadar onlarla savaşın. Onlar savaşmaya son verecek olurlarsa, artık düşmanlık yalnız zalimlere karşıdır*”⁷ buyurmuştur.

⁵ Hac, 39.

⁶ Bakara, 190.

⁷ Bakara, 191-193.

Bilakis İslam bizi dini barışçıl olanlara karşı adaletli davranmaya çağırmıştır. Allah (c.c.) şöyle buyurur: **“Allah, sizi, din konusunda sizinle savaşmamış, sizi yurtlarınızdan da çıkarmamış kimselere iyilik etmekten, onlara âdil davranmaktan men etmez. Şüphesiz Allah, âdil davrananları sever”**⁸ buyurmuştur. Başka bir ayette ise: **“Eğer Allah’a ortak koşanlardan biri senden sığınma talebinde bulunursa, Allah’ın kelâmını işitebilmesi için ona sığınma hakkı tanı. Sonra da onu güven içinde olacağı yere ulaştır. Bu, onların bilmeyen bir kavim olmaları sebebiyledir”**⁹ buyurmuştur.

Kur’ân’ın bu ayetlerine baktığımızda İslam’ın savaşı istemediğini müşahede ederiz. İslam’da savaş zulmü ve düşmanlığı bertaraf etmek için meşru kılınmıştır. Allah (c.c.) Müslümanlara kendilerini savunmaları için savaşa izin vermiş zulüm etmeyi, düşmanlık etmeyi, haddi aşmayı, ihanet etmeyi ve aşırı kan dökmeyi yasaklamış ve Allah’ın meşru kıldığı çerçevede savaşmalarına izin vermiştir.

Allah (c.c.) bizimle din konusunda savaşanlar ve bizi kendi yurtlarımızdan çıkaranlarla dostluk kurmayı yasaklamıştır: **“Allah, sizi ancak, sizinle din konusunda savaşan, sizi yurtlarınızdan çıkaran ve çıkarılmanız için destek verenleri dost edinmekten men**

⁸ Mümtehina, 8.

⁹ Tevbe, 6.

eder. Kim onları dost edinirse, işte onlar zalimlerin ta kendileridir”¹⁰

İslam savaş durumunda bile yapıları yakıp yıkmayı, sabotaj yapmayı apaçık bir şekilde yasaklamıştır. Ashab-ı Kiram ordularını savaşa hazırlarken ordu komutanlarına ağaç kesmemelerini, bitkileri yakmamalarını, yapıları ve meskun yerleri yıkmamalarını nasihat etmişlerdir. Ancak düşmanı, bu yerlerde saklanıp ulaşılması zor olan durumlarda zaruret miktarınca yıkabileceklerini tavsiye etmişlerdir. Aynı zamanda İslam tarlalarındaki çiftçilere, kiliselerindeki rahiplere dokunulmasını, kadınları öldürmelerini savaşa katılmamaları durumunda yaşlı kişilerin öldürülmesini yasaklamıştır. Hz Peygamber (s.a.v.) ve Ashab-ı Kiram Mekke-i Mükerrede kendilerine savaş ve müdafaa izni olmaksızın tam 13 yıl müşrikler tarafından çeşitli eziyetlere ve sıkıntılara tahammül ettiler. Bu süre zarfında savaşa izin verilmemesinin pek çok sebebi vardır. Bu sebeplerden bazıları; Mev'ize-i Hasene (Güzel Öğüt) hikmet üzerine bina edilen İslam davasının diğer tüm barışçıl yöntemlerinin tükenmesi, mü'minlerin nefislerini en zor şartlara hazır hale getirmek, Allah yolunda eziyetlere tahammül etmek, düşmana karşı delil elde etmek ve Müslümanların denk olmaması. Zira o zaman müşriklerle savaş olsaydı savaş müşriklerin lehine karşı sonuçlanır ve Müslümanlar –özellikle de durumu zayıf olanlar- için daha büyük kayıplar olabilirdi.

¹⁰ Mümtehine, 9.

İslam her kanı korumayı arzulamaktadır. Bırakın Müslüman olmayanların kanını kendi yolunda fedailik yapan müminlerin kanlarını korumada da her zaman hırslı olmuştur. Bunun için müminlerin silah, binek ve plan bakımından savaşa iyi hazırlanılması gerektiğine dikkatimizi çekmektedir. İslam düşman saldırmadan düşmana saldırmayı meşru kılmamıştır. Onun için Uhud, Bedir ve Hendek savaşları hep savunma savaşlarıdır.

Düşmanı engelleme ve karşı koymada sebeplere riayet ederek savaşa iyi hazırlanma hakkında Allah (c.c.) şöyle buyuruyor: ***“Onlara karşı gücünüz yettiği kadar kuvvet ve savaş atları hazırlayın. Onlarla Allah’ın düşmanını, sizin düşmanınızı ve bunlardan başka sizin bilmediğiniz fakat Allah’ın bildiği diğer düşmanları korkutursunuz.”*** Allah yolunda her ne harcarsanız karşılığı size tam olarak ödenir. Size zulmedilmez.”¹¹

Bu ayetten maksat; düşmanın zulmünü engellemektir. Eğer savaş olmadan düşman engellenirse bu en büyük hedef ve en yüce gaye olur. Allah (c.c.) Hendek savaşı ile alakalı şöyle buyuruyor: ***“Allah, o kâfirleri, elleri boş olarak, kin ve öfkeleriyle geri çevirdi. Müminlerin savaşmasına hacet bırakmadı. Herkes anladı ki Allah pek kuvvetlidir, mutlak galiptir.”***¹² Hudeybiye savaşında Allah (c.c.) Mü’minleri müşriklerle savaşmaktan uzak tutması ile alakalı ihsanı hakkında şöyle buyuruyor: ***“O, Mekke’nin göbeğinde, sizi onlara karşı üstün kıldıktan sonra, onların ellerini sizden, sizin***

¹¹ Enfâl, 60.

¹² Ahzap, 25.

ellerinizi onlardan çekendir. Allah, yaptıklarınızı hakkıyla görmektedir.”¹³

Resulullah (s.a.v.) ve Ashabı Mekke'den Medine'ye hicret ettiklerinde orada savunacakları devletleri ve vatanları oldu. Bunun üzerine kendilerini savunacak kadar savaşmalarına izin verildi. Allah (c.c.) şöyle buyuruyor: **“Kendilerine savaş açılan Müslümanlara, zulme uğramaları sebebiyle cihat için izin verildi. Şüphe yok ki Allah'ın onlara yardım etmeye gücü yeter.”**¹⁴

Bu konu üzerinde durmamız zaruridir. Şöyleki:

- 1- Allah (c.c.) yukarıda zikrettiğimiz ayette meçhul (edilgen) fiil zikrederek: “izin verildi” buyuruyor. **“Allah izin verdi”** buyurmuyor. Buradan şu mana çıkıyor: savaş izni belli sınırlar içinde ve zaruret halinde kullanılmalıdır. İzni, mutlak manada kullanılmasını zikretmiyor. Zira mutlak manada olsa savaşta kan dökmede aşırılığa sebep olabilirdi.
- 2- Yine Allah (c.c.) ayette; “mü'minlere savaş izni verildi veya Müslümanlara savaş izni verildi, ya da malları gasp edilenler, vatanlarından çıkarılanlara savaş izni verildi” buyurmuyor. Burada savaş izni herkese verilmiyor. Buradaki tek illet “kendileriyle savaş açılan Müslümanlara” savaş izni veriliyor. Aynı zamanda savaşada düşman tarafından savaş girişimi veya savaşa başlaması sonucu müdafaa için izin

¹³ Fetih, 24.

¹⁴ Hac, 39.

veriliyor. İşte bunun içindir ki Resulüllah (s.a.v.) Hulefa-i Raşidin'e ordularındaki komutanlara savaşa ilk önce kendilerinin başlamamalarını, düşmanın hainlik etmesi veya savaşa başlaması durumunda savaşmalarını tavsiye etmişlerdir. Zira Allah (c.c.) şöyle buyuruyor: “***(Antlaşma yaptığın) bir kavmin hainlik etmesinden korkarsan, sen de antlaşmayı bozduğunu aynı şekilde onlara bildir. Çünkü Allah, hainleri sevmez.***”¹⁵ Yani: eğer bir kavimle antlaşma yaparsanız daha sonra onlar antlaşmaya ihanet ederlerse, antlaşmayı bitirdiğini onlara haber ver ve durumu analiz et ona göre hareket et.

- 3- Kur'ân'ı Kerim savaşa izin meselesinde illet sadece düşmanın ilk olarak savaşı başlatması değil, ikinci illette düşmanın zulmetmesidir. Zira Allah (c.c.): “***Kendilerine savaş açılan Müslümanlara, zulme uğramaları sebebiyle cihat için izin verildi***” buyuruyor. İşte bundan sonra ise İlahi destek geliyor:” Şüphe yok ki Allah'ın onlara yardım etmeye gücü yeter”. Savaş iznindeki illet zulmü bertaraf etmek, vatani ve devleti korumaktır.

Bu açıdan Hz Peygamberin (s.a.v.) siyerine baktığımızda Resulüllah'ın Ashabıyla istişarede bulunduğunu görürüz. Resulüllah (s.a.v.) Kureyşlilerin Bedr'e doğru geldiklerini öğrendiğinde ashabına, “benimle istişare edin”buyurdu. Hz Ebubekir (r.a.) fikirlerini söyledi. Daha sonra Hz Ömer (r.a.) fikirlerini açıkladı.

¹⁵ Enfâl, 58.

Daha sonra ise, Mikdâd bin Esved (r.a.) dedi ki: “Yâ Resûlallah! Allah-u Te’âlâ sana neyi emrettiyse onu yap! Vallahi biz, İsrâiloğullarının Hazreti Musa’ya dediği gibi **“Git Rabbinle beraber düşmanlara karşı çık! Biz buradan kıvıldamayız”**¹⁶ şeklinde bir söz söyleyecek değiliz. Biz sana tâbiyiz, senin sağında, solunda, önünde ve arkanda dâima düşmanla çarpışırız seni hak din ve kitapla peygamber gönderen Allah'a yemin ederiz ki, sen bizi Birkü'l-gımad'a¹⁷ kadar yürütecek olsan, oraya varıncaya kadar seninle birlikte gider, senin önünde savaşırız!" dedi. Peygamberimiz Aleyhisselam."Hayra eresin!" diyerek onun için hayır diledi.

Bu üç sahabe de muhacirlerdendi. Resulullah (s.a.v.) Ensar'ın da fikrini almak istedi. Çünkü Akabe Biatı metinleri sadece Hz Peygamberi Medine içinde korumayı kapsıyordu. Medine dışını kapsamıyordu. Zira Medineliler Akabe Biatı'nda Peygamberimizi ve Müslümanların canlarını, mallarını ve ırzlarını koruyacaklarına dair söz vermişlerdi. Biat Medine dışını kapsamıyordu. İşte bunun içindir ki Resulullah (s.a.v.) Ensarın da görüşünü almak istiyordu. Muhacilerden birisi konuştuğundan sonra Resulullah (s.a.v.) hep: Benimle istişarede bulunun” buyuruyordu. Belli ki Ensarın görüşünü bekliyordu. Daha sonra Sa'd b. Muaz o kıvrak zekasıyla bu durumu anladı ve ayağa kalktı ve: “sanki bizi kastediyorsun Ey Allah'ın Resulu” dedi. Resulullah (s.a.v.) “evet” dedi. Sa'd b. Muaz: "Yâ Resûlallah! Biz sana îmân ve seni tasdik ettik. Bize getirdiğin

¹⁶ Maide, 24.

¹⁷ Birkü'l-gımad: Berk'ül-Ğımad, Yemen yolu üzerinde Mekke'ye beş konak mesafede bir yerdir.

şeyin de hak olduğuna şehâdet ettik. Bu hususta dinlemek ve itâat etmek üzere sana kesin sözlerde verdik.

"Yâ Resûlallah! Nasıl bilersen, öyle yap. Biz seninle beraberiz. Seni Hak dinle gönderen Allah`a yemin olsun ki, sen bize şu denizi gösterip dalarsan, biz de seninle birlikte dalarız. Bizden bir kişi dahi geri kalmaz. Biz düşmana karşı varmaktan çekinmeyiz. Muharebe ânında geri dönmeyiz. Allah`ın bereketi ile yürüt bizi." Sa`d bin Muaz`ın (r.a.) konuşmasından fevkalâde memnun olan Resûl-i Ekrem Efendimiz, sevinç içinde, ümit dolu bir sadâ ile sahabelere şöyle dedi:"Yürüyün ve Allah`ın lütfu ile şâd olun. İşte Kureyşin tek tek düşüp uzayacağı yerleri şimdiden görür gibiyim."¹⁸

Hiz. Muaz`ın bu büyük duruşu ve bunun gibi diğer duruşları sonucu vefatı esnasından mükafata ve müjdeye dönüşmüştür. Zira Resulullah (s.a.v.): ***“Rahmanın arşı Muaz`ın ölümüyle ihtizaza geldi”***¹⁹ buyurdu.

Beni Kaynuka hadisesine gelince: Resulullah (s.a.v.) ve Ashabının Bedir savaşını kazanmaları Beni Kaynuka Yahudilerinin Resulullah'a ve ashabına kin beslemesine sebep olmuştu. Onlar yapılan antlaşmayı bozup: “Ey Muhammed sen bizi savaş bilmeyen Mekkelilerden mi zannediyorsun? bunun için gururlanma. Eğer bizimle savaşırırsan savaşın ne demek olduğunu o zaman görürsün, sen daha bizim gibi kimselerle karşılaşmadın. Onlardan bir grup

¹⁸ Vakidi (1/48) ve İbn-i Hişam: Resulullah`ın (s.a.v.) Ensarın durumunu iştiyakı (1/615), Mustafa El-Bebi El Halebi- Mısır, Beyhaki: Delâilinnübüvvet

¹⁹ Buhari; Kitabul Menakıp; Menakıbı Sa`d b. Muaz (ra)

pazarda Müslüman bir kadının avret yerlerini açtılar. Bunu gören Müslümanlardan birisi hemen koşarak, kadını müdafaa edip setretmek isteyince, onu oracıkta öldürdüler. Bunun için Yahudilerin yaptıkları bu ihanete karşı Müslümanların savaşa hazırlık yapmaları zaruret oldu. Resulullah (s.a.v.) hemen bir ordu hazırlayarak onların kalelerine ve yerleşim yerlerine doğru hareket etti. Onları 15 gün kuşatma altına aldı, daha sonra onlarda teslim olmak zorunda kaldılar. Resulullah onlara o bölgeyi terk etmeleri hükmünü verdionlarda mecbur kalıp terkettiler.²⁰

Uhud savaşında Kureyş'in amacı Bedr'in intikamını almaktı. Resulullah (s.a.v.) sahabeleriyle onları karşılamak için çıktı. Fakat Resulullah (s.a.v.) ve sahabeleri savaşa ilk önce başlamadılar. Ama Kureyş savaşa çoluğuyla çocuğuyla, atıyla devesiyle bedrin intikamını almak ve Resulullah'ın davasını söndürmek için gelmişlerdi.

Hamraül Esed Gazvesi ise, Ebu Süfyanın Uhud savaşı akabinde tekrar Medine'ye dönüp Müslümanların kökünü kazımak için yola çıktı. Bunun üzerine Resulullah (s.a.v.) sahabelerini onlarla karşılaşılması için davet etti ve sadece; "Uhud gazvesine katılanlar bizimle bereber gelsin" buyurdu. Resulullah (s.a.v.) ashabıyla yola çıktı. İçlerinde yarası ağır olanlarda vardı. Ebu Süfyan Resulullah'ın yeni bir ordu kurduğunu zannetti ve korktu.

²⁰ İbnu-l Esirin; el-Kamil-u Fit Tarih kitabına bak (2/33), Darul kütübü'l İlmiyye- Beyrut. Cevamiu Siyeru İbn-i Hazm (1/104) Darul mearif, Mısır, Zehebinin; Tarihü'l İslam (2/45) Darü-l Kitabu-l Arabi Lübnan- Beyrut.

Uhut'ta kazandıklarını kaybetmemek için korkup Mekkeye kaçmaya tercih ettiler. Resulullah (s.a.v.) ve ashabı üç gün boyunca Hamraül esed denen yerde kaldılar ve bir olumsuzlukla da karşılaşmadılar.²¹

Bu gazve hakkında şu ayetler nazil oldu: ***“Onlar yaralandıktan sonra Allah’ın ve Peygamberinin davetine uyan kimselerdir. Onlardan güzel davranıp iyilik edenlere ve Allah’a karşı gelmekten sakınanlara büyük bir mükâfat vardır. Onlar öyle kimselerdir ki, halk kendilerine, “İnsanlar size karşı ordu toplamışlar, onlardan korkun” dediklerinde, bu söz onların imanını artırdı ve “Allah bize yeter, O ne güzel vekildir!” dediler. Bundan dolayı Allah’tan bir nimet ve lütufla kendilerine hiçbir fenalık dokunmadan geri döndüler ve Allah’ın rızasına uydular. Allah, büyük lütuf sahibidir.”***²²

Beni Nadr gazvesinde Yahudiler yapılan antlaşmayı bozdular ve Resulullah’a suikast düzenlediler.²³

Dumetü'l-cendel gazvesi ise Dumetü'l-Cendel müşriklerinin Medine yolu üzerinde Müslüman kabilelerine saldırımları ve Medineye saldırı hazırlığı yapmaları sebebiyle olmuştur.²⁴

²¹İbnü-l Esirin; el-Kamil-ü Fi et-Tarih kitabına bak.(2/298),

²² Ali İmran, 172,173,174.

²³ Zehebinin Tarihü-l İslam kitabına bak; (2/148)

²⁴ Taberinin : Tarih’ul Taberi kitabına bak; (2/90) Daru-l Kütübü-l İlmiyye, Beyrut baskısı. El-Kamil, fi- Ettarih, İbnü-l Esir.

Beni Mustalik gazvesinin sebebi ise, onların Medineye saldırı hazırlığında olmalarıdır. Resulullah (s.a.v.) onlarla savaşmak için ordusunu hazırladı ve yola çıktı.²⁵

Hendek savaşında ise her taraftan gruplar Medine'yi muhasara etmek için bir araya gelmişlerdi. Buradaki savaş ise nefsi müdafaa, malı, ırzı, namusu, toprağı ve vatani müdafaa savaşıydı. Kur'ân'ı Kerim bu durumu şu şekilde anlatır: ***“Ey iman edenler! Allah’ın size olan nimetini hatırlayın. Hani (düşman) ordular üzerinize gelmişti de biz onların üzerine bir rüzgâr ve göremediğiniz ordular göndermiştik. Allah, yaptıklarınızı hakkıyla görmektedir. Hani onlar size hem üst tarafınızdan hem alt tarafınızdan gelmişlerdi. Hani gözler kaymış ve yürekler ağızlara gelmişti. Siz de Allah’a karşı çeşitli zanlarda bulunuyordunuz. İşte orada, iman edenler, sınanmış ve şiddetli bir sarsıntıyla sarsıntıya uğratılmışlardı. Hani münafıklar ve kalplerinde hastalık olanlar, “Allah ve Resûlü bize, ancak aldatmak için vaadde bulunmuşlar” diyorlardı. Hani onlardan bir grup, “Ey Yesrib (Medine) halkı! Sizin burada durma imkânınız yok. Haydi geri dönün” demişti. Onlardan bir başka grup da, “Evlerimiz açık (korumasız)” diyerek Peygamberden izin istiyorlardı. Oysa evleri açık (korumasız) değildi. Onlar sadece kaçmak istiyorlardı.”***²⁶

Daha sonra Allah (c.c.) sadık mü'minlerin durumlarını beyan ediyor: ***“Mü'minler, düşman birliklerini görünce, “İşte bu,***

²⁵ İbnu Hişam: es-Siretu-l Nebviyye (2/289), Erravdul Unf, Es-Suheyli, (7/18) Beyrut.

²⁶ Ahzap Süresi; 9-13.

Allah'ın ve Resûlünün bize vaad ettiği şeydir. Allah ve Resûlü doğru söylemişlerdir” dediler. Bu, onların ancak imanlarını ve teslimiyetlerini artırmıştır. Mü'minlerden öyle adamlar vardır ki, Allah'a verdikleri söze sâdık kaldılar. İçlerinden bir kısmı verdikleri sözü yerine getirmiştir (şehit olmuştur). Bir kısmı da (şehit olmayı) beklemektedir. Verdikleri sözü asla değiştirmemişlerdir. Bunun böyle olması Allah'ın, doğruları, doğrulukları sebebiyle mükâfatlandırması, dilerse münafıklara azap etmesi yahut onların tövbesini kabul etmesi içindir. Şüphesiz Allah çok bağışlayandır, çok merhamet edendir. Allah, inkâr edenleri, hiçbir hayra ulaşmaksızın kin ve öfkeleriyle geri çevirdi. Allah, savaşta müminlere kâfi geldi. Allah, kuvvetlidir, mutlak güç sahibidir.”²⁷

Beni Lihyan gazvesi Beni Lihyanlıların ihanet ederek Rec'i denen yerde on sahabiye öldürüp şehit etmeleri sebebiyle oldu.²⁸

Gabe Gazvesi veya Zikared Gazvesi ise, Necidli Beni Firaze kabilesinden bir grup Arap Resulullah'ın devesine saldırdılar. Develeri gözeten kişiyi öldürdüler. Develeri ve develerin bakımını yapan kişinin hanımını beraberlerinde götürdüler. Bu çetenin mutlaka durdurulması ve engellenmesi gerekiyordu.²⁹

Hayber Gazvesinin sebebi ise Hayberliler Müslümanlara karşı grupları bir araya getirdiler. Beni Kureyze Yahudilerini

²⁷Ahzap süresi; 22-25.

²⁸Zeheb,'nin Tarih kitabına bkz.

²⁹Bknz İbnü-l Esir; El-Kamil-ü Fit-tarih.

Müslümanlara karşı ihanete ve hıyanete teşvik ettiler ve kışkırttılar. Daha sonra Gatafan Yahudilerini, çöldeki bedevi Arapları birleştirerek Müslümanlara karşı cephe aldılar. Zaten onlar Müslümanlarla savaşmak için hazırlık yapıyorlardı. Mutlaka onlara karşı koymak ve şerlerini bertaraf etmek gerekiyordu.

Mute Savaşı ise, Haris bin Umeyr el-Ezdinin öcünü almak için yapılmıştı. Resulullah (s.a.v.) Haris bin Umeyr el-Ezdi'yi Busra Emirine göndermişti. Mute'ye vardığında Gassani emirlerinden Şurahbil b. Amr yolunu kesti. Ve onu bir iple bağladı. Daha sonra ise boynunu vurdu. Elçilerin öldürülmesi –günümüzde dahi- en çirkin ve en sevilmeyen suçlardandır. Bu olay Resulullah'ın çok rikkatine dokunmuştu. Hemen bir ordu hazırlanmasını emretti ve Muteye doğru yöneldi.

Meke'nin Fethinde ise, Kureyş Resulullah (s.a.v.) ile olan antlaşmasını bozmuştu. Beni Bekir kabilesi Mekke'nin yakınında yer alan El-Vetir suyu yanında Müslümanların müttefiki olan Huzaa kabilesine komplo kurarak ve yapılan antlaşmaya ihanet ederek saldırdı. Kureyş te bu saldırıda Beni Bekir kabilesine yardım etti. Amr Bin Salim (r.a.) Medine'de bulunan Resulullah'a gelerek, ondan yardım dileyerek şu şiiri söyledi:

" Ey Nebi! Allah'ın kullarını çağır da gelsinler yardıma

içlerinde Allah'ın Rasulü de olsun

yapılan zulme, öfkesinden renkten renge girsin,

ve büyük bir ordunun başına geçip,

denizler gibi köpürerek akıp gelsin."

" Kureyşliler sana verdikleri sözde durmadılar,

Hudeybiye'de seninle yaptıkları misakı bozdular.

bizi Vetir'de ,kendi yurdumuzda gafil avladılar.

benim kimseyi yardıma çağırmayacağımı,

çağıramayacağımı sandılar."

Onlar bizi Vetir'de namaz kılariken buldular

Kimimizi rükuda, kimimizi secdede vurdular

Bunun üzerine Resulullah mahzun oldu ve: "Sen yardım olundun ey Amr!" buyurdu.

Bununla birlikte Resulullah (s.a.v.) Mekke'ye Muzaffer olarak girdiğinde, genel af ilan etti. Mekke'ye girdiklerinde, Resulullah (s.a.v.) şu meşhur sözünü söyledi: Ey Kureyş topluluğu şimdi size nasıl bir muamelede bulunacağımı düşünüyorsunuz"? Onlar: Sen kerem ve iyilik sahibi bir kardeşsin kerem ve iyilik sahibi bir kardeş oğlusun bize iyilik yapacağına inanırız" dediler Bunun üzerine Resulullah (gidiniz! hepiniz özgürsünüz "buyurdu. Burada canı korumak terettüp etmiştir. Yani canı koruma gözetilmiştir.

Huneyn gazvesi ise, Havezin ve Sakif kabilelerinin zulme başlamaları sebebiyle olmuştur. Müslümanların kökünü kazımak için hazırlık yapıyorlardı. Malik b. Avf En-Nasri komutasındaki ordu Mekke yakınlarına kadar gelmişti. Bunlara karşı konularak, mutlaka engellenmesi düşmanlık ve zulümlerinin bertaraf edilmesi gerekiyordu.³⁰

Tebük savaşı ise Müslümanların gücünü bitirmek isteyen Romalıların engellenmesi için yapılmıştı. Çünkü onlar Müslümanları kendileri için tehlike olarak görüyorlardı. Müslümanları sürekli tehdit ediyorlardı. Resulullah (s.a.v.) ashabını toplayıp hazırlık yapmalarını belli bir saatte çıkacaklarını söyledi. Müslümanların düşmanı Medine'de beklemeleri ve orada karşılamaları mantıklı değildi. Rumlar savaşımadan geri kaçtılar ve savaş sonuçlandı. Resulullah (s.a.v.) kan dökmek için düşmanı takip etmediler. Ama onları engellemekle yetindi.

Resulullah'ın (s.a.v) diğer gazve ve seriyyelerine baktığımızda kendisine, ashabına yapılan veya yapılacak olan hile, komplo ve zulümleri bertaraf ettiğini ve canın korunmasına önem verdiğini görürüz.

Savaş felsefesinde İslamın savaş kahramanlarına yerleştiği en önemli ahlak savaşta sivillere, savaşmayanlara dokunulmaması ve öldürülmemesidir. Nitekim Resulullah (s.a.v.) savaşa gönderdiği komutanlara şu nasihatı ediyordu: ***“Allah’ın adıyla, Allah’ın***

³⁰ El-Vakıdi; Mağazi (1/886).

*inayetiyle ve Resulullah'ın dini üzere (cihad etmek üzere) yürüyün. Sakın piri fani yaşlıları, çocukları, kadınları öldürmeyin. Ganimetten bir şey çalmayın, ganimetlerinizi toplayıp uygun bir şekilde muhafaza edin. İyi davranış sergileyin, şüphesiz Allah iyi, güzel davrananları sever.”*³¹ Başka bir rivayette de: “*Ganimet mallarını çalmayın, kimseye gadretmeyin, müslu yapmayın, çocukları öldürmeyin*”.³²

Hz. Ebubekir (r.a.) ise, bir orduyu savaşa uğurlarken komutana şu nasihatta bulundu: “*Davanıza ihanet etmeyin. Savaşta bile insaftan ayrılmayın. Çocukları, yaşlıları, kadınları öldürmeyin zulmetmeyin, hurma ve diğer meyve ağaçlarını, koyun, keçi ve diğer hayvanları yemenin dışında bir amaçla kesmeyin, telef etmeyin. Kiliselerde ibadete çekilenlere rastlarsanız onları ibadetleri ile başa bırakın. Size yiyecek, içecek ikram edilirse “Bismillah” demeden yemeyin, içmeyin.*”³³

Resulullah (s.a.v.) savaşta çocukların öldürölmesini şiddetle yasaklamıştır. Bir savaşta Resulullaha bir çocuğun öldürölldüğü haberi ulaştı. Resulullah (s.a.v.) bunu duyunca celallenenek; “*bazı kavimlere ne oluyor da çocuk öldürüyor. Sakın ha sakın çocuk öldürmeyin.*”³⁴

³¹(Ebu Davud, Cihad, 90; Neylu'l-Evtar,7/246).

³²Müslimdeki bir hadisin bir kısmı. Cihat ve siyer kitabı.

³³Muvatta Cihat Kitabı.

³⁴Müsned, Ahmed b. Hanbel.

Resulullah (s.a.v.) savaşa katılmayan ve savaşmayan özellikle de kadınların öldürülmelerini yasaklamıştır. Resûl-i Ekrem Efendimiz bir kadın cesedine rastladı. Kadının durumundan savaşacak güçte olmadığı belliydi. Bunun üzerine Resulullah; “Bu kadını kim öldürdü, savaşacak kadar değildi” buyurdu. Buradan anlıyoruz ki savaşta asıl maksat öldürme değildir. Öldürme küfrün karşılığı değildir. Onun karşılığı öldürmeyi ve zulmü bertaraf etmektir. Zira Allah (c.c.) şöyle buyuruyor ki: *“... Eğer Allah’ın, insanların bir kısmını bir kısmıyla defetmesi olmasaydı, içlerinde Allah’ın adı çok anılan manastırlar, kiliseler, havralar ve mescitler muhakkak yerle bir edilirdi. Şüphesiz ki Allah, kendi dinine yardım edene mutlaka yardım eder. Şüphesiz ki Allah, çok kuvvetlidir, mutlak güç sahibidir.”*³⁵

İslam'da savaş, haddi aşmadan zulmü bertaraf etmekle sınırlıdır. Nitekim Allah (c.c.) şöyle buyuruyor: *“Sizinle savaşanlara karşı Allah yolunda siz de savaşın. Ancak aşırı gitmeyin. Çünkü Allah aşırı gidenleri sevmez.”*³⁶ Başka bir ayette ise: *“O hâlde kim size saldırırsa, size saldırdığı gibi siz de ona saldırın, (fakat ileri gitmeyin). Allah’a karşı gelmekten sakının ve bilin ki, Allah kendine karşı gelmekten sakınanlarla beraberdir.”*³⁷

Bu ayetlerinde İslam'da savaşta haddi aşma, aşırıya gitme yasaklanmış, savaşın asıl amacının zulmü ve kötülüğü engellemek

³⁵ Hac, 40.

³⁶ Bakara, 190.

³⁷ Bakara, 194.

olduğu vurgulanmıştır. Aynı zamanda savaşta esirlere iyi muamele edilmesi gerektiği emredilmiştir. Allah (c.c.) şöyle buyuruyor: *“Onlar, seve seve yiyeceği yoksula, yetime ve esire yedirirler. (Yedirdikleri kimselere şöyle derler:) “Biz size sırf Allah rızası için yediriyoruz. Sizden bir karşılık ve bir teşekkür beklemiyoruz.”“Çünkü biz, asık suratlı, çetin bir günden (o günün azabından dolayı) Rabbimizden korkarız.” Allah da onları o günün kötülüğünden korur ve yüzlerine bir aydınlık ve içlerine bir sevinç verir .Sabretmelerine karşılık da onları cennet ve ipek(ten giysiler) ile mükâfatlandırır.Orada koltuklar üzerine kurulmuş olarak bulunurlar. Orada ne güneş (yakıcı sıcak) görürler, ne de dondurucu soğuk.Üzerlerine cennetin gölgeleri sarkmış, cennetin meyveleri (kolayca alınacak şekilde) yakınlaştırılarak hazırlanmıştır.”*³⁸

Resulullah (s.a.v.) esirlere iyi davranılmasını istemiştir. Resulullah (s.a.v.): **“Esirlere iyi davranınız”** buyurmuřtur³⁹. Aynı zamanda Resulullah (s.a.v.) Bedir’de esirlere iyi davranılmasını ve onlara ikramda bulunulmasını tavsiye etmiştir. Onun için sahabeler yemekleri önce esirlere yediriyor sonra kendileri yiyordu.

Sümâme bin Üsal el-Hanefi hadisesi Resulullah’ın esirlere iyi muamelesini destekliyor. Sümame esir olduğunda onu mescidin duvarındaki bir direğe bağladılar. Daha sonra Resulullah (s.a.v.) çıkageldi ve Sümameye: **“Ey Sümâme, gönlünden ne**

³⁸ İnsan, 8-14.

³⁹ Hadisi Taberi rivayet etmiştir.

geçiriyorsun?” “Ey Muhammed, gönlümde hayır var. Eğer beni öldürürsen eli kanlı birini öldürmüş olursun; şayet iyilik yaparsan, o takdirde iyiliği takdir eden birine iyilik etmiş olursun. Benden mal mülk istersen, istediğin kadarını veririm.” diye cevap verdi. Bir sonraki gün Resulullah (sav): “Ey Sümâme, gönlünden ne geçiriyorsun?” Sümame: dediğim gibi şayet iyilik yaparsan, o takdirde iyiliği takdir eden birine iyilik etmiş olursun. Resulullah (s.a.v.) bir sonraki gün yine geldi ve: “Ey Sümâme, gönlünden ne geçiriyorsun?” Sümame yine aynı cevabı verdi. Bunun üzerine resulullah (s.a.v.): “Sümâme’yi salıveriniz.” buyurdu.

Sümame hemen mescidin yanındaki hurmalığa koştu. Orada yıkandı ve elbiselerini temizledi. Resûlullah’ın huzuruna geldi. Şehadet getirerek, Müslüman oldu ve gözyaşları içinde şunları söyledi:

“Yemin ederim ki, o akşam yanınıza geldiğimde benim için yeryüzünde sizin yüzünüzden daha sevimsiz bir yüz yoktu; fakat şimdi yüzünüz bana yeryüzündeki yüzlerin en sevimlisi oldu. Yine yemin ederim ki, o akşam sizin dininizden daha sevimsiz bir din yoktu; ama şimdi sizin dininiz benim için dinlerin en sevimlisi olmuştur. Yine o akşam yanına geldiğimde benim için sizin yurdunuzdan daha sevimsiz bir yurt yoktu; fakat şimdi sizin yurdunuz bana yurtların en sevimlisi ve sevgilisi oldu.”

Sümâme, İslam üzere umre ziyareti yapmak için Resûlullah’tan izin istedi. Aldığı izin üzerine Mekke’ye doğru çıktı.

Mekke'ye girerken müşriklerin gözleri önünde “Lebbeyk Allahümme, lebbeyk!” diye bağırarak, Müslüman olduğunu ilan etti. Müşrikler onun bu hareketine çok kızdılar. Hemen yakalayıp, Yemâme reisi olduğuna bile bakmadan boynunu vurmak istediler. Ancak müşriklerin bazıları araya girip, “Yiyeceklerimiz için Yemâme'ye muhtacız. Onu serbest bırakın!” diye ikaz edince, Sümâme'yi bıraktılar. Ama Sümâme korkmamıştı. Onlara şöyle dedi:

“Ben dinlerin en hayırlısına tabi oldum. Hz. Muhammed'in (s.a.v.) dinine girdim. İslamiyet'i tasdik edip iman ettim. Yemin ederim ki, Hz. Muhammed'in izni olmadan Yemâme'de size tek bir buğday tanesi bile vermem!”

Esirlere olan muamele kültürünü Farazdik diye bilinen büyük Emevi Şairi Himam bin Galip Et-temimi şiirinde şöyle açıklar: biz esirleri öldürmüyoruz fakat onları bozguna uğratıyoruz, eğer bize ağır gelirlerse ceza karşılığı onları salıyoruz.

Savaş ve çarpışmamız gerektiği durumlarda kesinlikle dinimizden en ufak bir taviz bile vermeyiz. Vatanımızı savunmaktan da asla geri durmayız. Bu yolda kendimizi feda ederiz. Vallahi önümüzde iki güzel seçenek vardır; ya zafer ya da şehadet. Allah (c.c.) şöyle buyurmaktadır: ***“Hani Allah size iki taifeden birini, o sizindir diye va'dediyordu. Siz de güçsüz olanın sizin olmasını***

istiyordunuz. Oysa Allah, sözleriyle hakkı meydana çıkarmak ve kâfirlerin ardını kesmek istiyordu.”⁴⁰

Yani; Allah (c.c.) size zulmeden, sizin suçunuz olmadığı halde yerinizden ve yurdunuzdan eden kâfirlerin neslinin devamını kesti.

Allah (c.c.) başka bir ayette şöyle buyurmaktadır: **“Düşman topluluğunu izlemekte gevşeklik göstermeyin. Eğer siz acı duyuyorsanız, kuşkusuz onlar da sizin acı duyduğunuz gibi acı duyuyorlar. Üstelik siz Allah’tan onların ümit edemeyecekleri şeyleri umuyorsunuz. Allah, hakkıyla bilendir, hüküm ve hikmet sahibidir.”⁴¹**

Allah (c.c.) şöyle buyurmuştur: **“Eğer siz (Uhud’da) bir yara aldıysanız, şüphesiz o topluluk da (Müşrikler de Bedir’de) benzeri bir yara almıştı. İşte (iyi veya kötü) günleri insanlar arasında (böyle) döndürür dururuz. (Bazen bir topluma iyi ya da kötü günler gösteririz, bazen öbürüne.) Allah, sizden iman edenleri ayırt etmek, sizden şahitler edinmek için böyle yapar. Allah, zalimleri sevmez.”⁴²**

Allah (c.c.) şöyle buyuruyor ki: **“Andolsun, siz son derece güçsüz iken Allah size Bedir’de yardım etmişti. O hâlde Allah’a karşı gelmekten sakının ki şükretmiş olasınız. Hani sen**

⁴⁰ Enfâl, 7.

⁴¹ Nisâ, 104.

⁴² Âli İmrân, 140.

mü'minlere, “Rabbimizin, indirilmiş üç bin melek ile yardım etmesi size yetmez mi?” diyordun. Evet, sabrettiğiniz ve Allah’a karşı gelmekten sakındığınız takdirde; onlar ansızın üzerinize gelseler bile Rabbiniz nişanlı beş bin melek size yardım eder.Allah, bunu size sırf bir müjde olsun ve kalpleriniz bununla yatışsın diye yaptı. Yardım ve zafer ancak mutlak güç sahibi, hüküm ve hikmet sahibi Allah katındadır.”⁴³

Bu manaları düşündüğümüzde biz savaştan yana olmadığımızı belirtiriz. Fakat savaşın gerektiği durumlarda ise, dediğim gibi:

Kim barışı isterde onu destekçisi oluruz,

Kim de savaş isterse, onlarla kahramanca savaşırız,

Hiç bir zaman bozgunculuk çıkarmayız

Ama ihanete de razı olmayız,

Bize göre gerçek kahramanlık ikidir,

Ya zafardır ya da şahadettir.

Bir Rum komutan ellerinde esir olan hapisanedeki Arap şairimiz Ebu Firas el –Hamdaniyle alay ederek ve kışkırtarak şöyle demiştir; siz Araplar ancak konuşmayı bilirsiniz, siz savaştan

⁴³ Âli İmrân, 123-126.

anlamazsınız. Bunu duyan Ebu Firas el –Hamdani komutanın dediklerini reddederek ve şiddetle karşı çıkarak ona şunları söyler:

Ey koca gerdanlı bizler savaşların kahramanı olmamıza rağmen bizim savaşmayı bilmediğimizi iddia ediyorsun,

Şira'nın (aslanlarıyla meşhur bir yer) aslanını ya da kitapları getirdik sana/Sense kılıçlarımızın ya da kalemlerimizin korkusundan inlere (hayvan barınağı) saklandın.

Yakinen inanıyoruz ki; şehidin konumu Allah indinde en yüksektedir. O şehit ki Allah'ın nimet verdiği nebileriyle ve siddiklerle beraberdir. Zira Allah (c.c.) şöyle buyurur: ***“Kim Allah’a ve Peygambere itaat ederse, işte onlar, Allah’ın kendilerine nimet verdiği peygamberlerle, siddiklerle, şehidlerle ve iyi kimselerle birlikte dirler. Bunlar ne güzel arkadaşlardır. Bu lütuf Allah’tandır. Hakkıyla bilen olarak Allah yeter.”***⁴⁴

Allah (c.c.) şöyle buyuruyor: ***“Şüphesiz Allah, mü’minlerden canlarını ve mallarını, kendilerine vereceği cennet karşılığında satın almıştır. Artık, onlar Allah yolunda savaşsınlar, öldürsünler ve ölsünler. Allah, bunu Tevrat’ta, İncil’de ve Kur’an’da kesin olarak va’detmiştir. Kimdir sözünü Allah’tan daha iyi yerine getiren? O hâlde, yapmış olduğunuz bu alışverişten dolayı sevinin. İşte asıl bu büyük başarıdır.”***⁴⁵

⁴⁴ Nisâ, 69-70.

⁴⁵ Tevbe, 111.

Başka bir ayette: *“Ey iman edenler! “Râ’inâ (bizi gözet)” demeyin, “unzurnâ (bize bak)” deyin ve dinleyin. Kâfirler için acıklı bir azap vardır.”*⁴⁶

Yine de buyuruyor ki: *“Allah yolunda öldürülenleri sakın ölümler sanma. Bilakis onlar diridirler, Rableri katında Allah’ın, lütfundan kendilerine verdiği nimetlerin sevincini yaşayarak rızıklandırılmaktadırlar. Arkalarından kendilerine ulaşamayan (henüz şehit olmamış) kimselere de hiçbir korku olmayacağına ve onların üzülmeceklerine sevinirler.”*⁴⁷

Şehitlik Allah’ın nebiler ve sıddıklardan sonra sevdiği kullarına ihsan ettiği bir mertebededir. Şehitliğin faziletiyle alakalı pek çok hadis-i şerif mevcuttur.

Hiz. Enes (radıyallahu anh) anlatıyor: “Resûlullah (s.a.v.) buyurdular ki:

“Cennete giren hiç kimse dünyaya geri dönmek istemez, yeryüzünde olan her şey orada vardır. Ancak şehit böyle değil. O, mazhar olduğu ikramlar sebebiyle yeryüzüne dönüp on kere şehit olmayı temenni eder.”

Cabir İbn-i Abdillah (radıyallahu anh) anlatıyor: Resûlullah (s.a.v.): *“Ey Cabir, seni niye böyle kalben kırık (ve üzüntülü) görüyorum”* buyurmuş, Cabir de: *“Ey Allah’ın Resûlü! Babam*

⁴⁶ Bakara, 154.

⁴⁷ Âli İmrân, 169-170.

*şehit düştü, geriye bir yığın horanta ve borç bıraktı” demiştir.
Aleyhissalatu vesselam da:*

*“Sana, Allah’ın babanı karşıladığı şeklin müjdesini vereyim mi?”
diye*

*sordu. Cabir: “Evet! Ey Allah’ın Resûlü!” dedi. Bunun üzerine
Aleyhissalatu vesselam açıkladı: “Allah her kimle konuştu ise
mutlaka hicab gerisinden konuştuğu halde babana vicahen
konuştu ve: “Ey kulum! Benden ne dilersen dile, dilediğini sana
vereyim!” dedi. O da:*

*“Ey Rabbim! Beni bir kere daha ihya et, senin yolunda ikinci kere
öleyim!” dedi. Rab Teala Hazretleri de: “Benden daha önce şu
hüküm sadır oldu: “Ölenler artık dünyaya bir daha
dönmeyecekler” buyurdular. Baban da:*

*“Ey Rabbim, öyleyse (benim durumumu) arkamda kalanlara
ulaştır!” dedi. Bu talep üzerine şu ayet nazil oldu: “Allah yolunda
şehit edilenleri ölü sanma. Onlar Rablerinin katında hayat
sahibidirler ve O’nun nimetleriyle rızıklandırılır”⁴⁸*

*“Muhammed’in nefsi kudret elinde olan Allah’a yemin
ederim ki, Allah yolunda alınan herhangi bir yara kıyamet
gününde aynı şekilde görülecek. Rengi kan renginde ve kokusu
misk kokusunda olacaktır.”*

⁴⁸ Âl-i İmrân, 169.

“Allah katında şehit olan kimse için altı haslet vardır:

1. Dökülen ilk kanı ile beraber bütün günahları affolunur.
2. Cennetteki makamı kendisine gösterilir.
3. Kabir azabından kurtulur.
4. En büyük korkudan (Cehennem korkusundan) emin olur.
5. Kendisine iman elbisesi giydirilir.
6. Güzel gözlü hurilerle evlendirilir ve akrabalarından yetmiş insan hakkında şefaati kabul olunur.”

Aynı zamanda iman ediyoruz ki bir canın eceli geldiğinde o ecel ne ertelenir ne de geri kalır. Nitekim Allah (c.c.) buyuruyor ki: ***“Ecelleri geldiği zaman ise, ne bir an geri kalabilirler, ne de öne geçebilirler.”***

“Hiçbir kimse Allah’ın izni olmadan ölmez. Ölüm belirli bir süreye göre yazılmıştır. Kim dünya menfaatini isterse, kendisine ondan veririz. Kim de ahiret mükâfatını isterse, ona da ondan veririz. Biz şükredenleri mükâfatlandıracağız. Nice peygamberler var ki, kendileriyle beraber birçok Allah dostu çarpıştı da bunlar Allah yolunda başlarına gelenlerden yılmadılar, zaafa düşmediler, boyun eğmediler. Allah, sabredenleri sever. Onların sözleri ancak, “Rabbimiz! Bizim günahlarımızı ve işimizdeki taşkınlıklarımızı bağışla ve (yolunda) ayaklarımızı sağlam tut. Kâfir topluma karşı bize yardım et” demekten ibaretti.”

Son olarak; Eğer insanlık barışı ve barışı bina etme, kalkınma ve yükselme, dünyadaki zayıflar ve muhtaçlara yardım etme hususunda yeteri kadar gayret sarfetmiş olsalardı, silaha ve savaşlara harcadıkları parayı bu yolda sarfetselerdi, egoistler ve benciller kendi menfaatlerinden ve enaniyetlerinden vazgeçseydi bütün beşeriyetin bu günkü hali daha iyi olur, yeryüzünün çehresi değişir, bütün bir dünya barış ve güven içinde yaşardı. Her âkil ve raşit (olgun) olan insanlığa inanan kişilerin yapması gereken barışı sevmeleri, insanın binası ve inşasına önem vermeleri savaşa ve yıkıma karşı durmaları gerekir. Her barışa ve binaya ve kainatı imara çağırın herkes doğru olan semavi dinlerle uyum içindedir. Savaşa ve tahribe çağırın ve davet eden kimseler ise semavi dinlerle tenakuz içindedir. Bunun ötesinde insani değerler ve ahlak, uluslararası sözleşmelerle tenakuz içindedir. Buda insanlığın barışı ve huzuru, güvenin ve barışın köklü ve sağlam hale gelmesi için, savaş çığırkanlığı yapanların durdurulması için hepimizin birlikte çalışmamızı gerektiriyor.

İKİNCİ KONU

İkinci konu

Barış Felsefesi

Barış ve İslam sözlerinin dil kökenine indiğimizde bu iki kelimenin “silm” (barış) kelimesinden türemiş olduğunu görürüz. Büyük dil âlimi “İbn-i Cinni” “el-Hasais” isimli kitabının “En Büyük Türev” bölümünde bir kökten türeyen kelimelerin pek çok manayı kapsadığını beyan eder. Silm, Selam ve İslam kelimeleri “silm” kökünden türemiştir. Bu kökün en önemli özelliği barış ve barış anlamlarının öne çıkmasıdır.

İslam barış dinidir. Peygamberimiz (s.a.v.) barış peygamberidir. Dünyada da ahirette de Müslümanların selâmı barıştır. Cennet ise darusselamdır. Yani barış diyarıdır. Zira Allah (c.c.) mü'min kullarına cennetle alakalı olarak; “Rableri katında selâm yurdu (cennet) onlarıdır. Allah, yapmakta oldukları şeylerden dolayı onların dostudur.” Cennettekilerin esenlik dilekleri selamdır. Allah (c.c.) şöyle buyurur: **“Bunların oradaki duaları, “Seni eksikliklerden uzak tutarız Allah’ım!”**, aralarındaki esenlik dilekleri, “selâm”. Meleklerin esenlik dilekleri selamdır. Allah (c.c.) şöyle buyurur; **“Melekler de her bir kapıdan yanlarına girerler (ve şöyle derler): Sabretmenize karşılık selâm sizlere dünya yurdunun sonucu (olan cennet) ne güzeldir!”** başka bir ayette ise: **“Rablerine karşı gelmekten sakınanlar da grup grup cennete sevk edilirler. Cennete vardıklarında oranın kapıları açılır ve cennet bekçileri onlara şöyle der: “Size selâm olsun! Tertemiz**

oldunuz. Haydi ebedî kalmak üzere buraya girin.” Onlar şöyle derler: “Hamd, bize olan vaadini gerçekleştiren ve bizi cennetten dilediğimiz yere konmak üzere bu yurda varis kılan Allah’a mahsustur. Salih amel işleyenlerin mükâfatı ne güzelmiş!”

Başka bir ayette ise: *“Rablerinin izniyle, ebedî kalacakları ve içlerinden ırmaklar akan cennetlere sokulacaklardır. Oradaki esenlik dilekleri “selâm”dır.”* Yine de buyuruyor ki: *“İşte onlar, sabretmelerine karşılık cennetin yüksek makamlarıyla mükâfatlandırılacaklar ve orada esenlik dileği ve selâmla karşılanacaklardır.”* ve buyuruyor ki: *“Allah’a kavuşacakları gün mü’minlere yönelik esenlik dileği “Selâm”dır. Allah, onlara bol bir mükâfat hazırlamıştır.”*

Allah (c.c.) kendi isimlerinden birisini Es-selam diye isimlendirmiştir. *“O, kendisinden başka hiçbir ilâh bulunmayan Allah’tır. O, mülkün gerçek sahibi, kutsal (her türlü eksiklikten uzak), barış ve esenliğin kaynağı, güvenlik veren, gözetip koruyan, mutlak güç sahibi, düzeltip ıslah eden ve dilediğini yaptırان ve büyüklükte eşsiz olan Allah’tır. Allah, onların ortak koştuklarından uzaktır.”*

Ve Allah (çccc) bizi esenlik yurduna çağırıyor: *“Allah, esenlik yurduna çağırır ve dilediğini doğru yola iletir.”*

Bin aydan daha hayırlı olan Kadir gecesini Allah’ın (c.c.) Müslümanlara bahşettiği en değerli ve en büyük esenlik gecesidir.

“Şüphesiz, biz onu (Kur’ân’ı) Kadir gecesinde indirdik. Kadir gecesinin ne olduğunu sen ne bileceksin! Kadir gecesi bin aydan daha hayırlıdır. Melekler ve Ruh (Cebrail) o gecede, Rablerinin izniyle her türlü iş için iner de iner. O gece, tan yerinin ağarmasına kadar bir esenliktir.”

“O gece, tan yerinin ağarmasına kadar bir esenliktir.” Allah (cc) direk”esenliktir” demedi. Hayat ve kainatın etrafında deveran ettiği bir gece olduğu için “O gece, tan yerinin ağarmasına kadar bir esenliktir.” Buyurdu.

Allah (c.c.) bize selam verenlere su-i zan beslememizi nehyetmiştir: *“Size selâm veren kimseye, dünya hayatının geçici menfaatine (ganimete) göz dikerek, “Sen mü’min değilsin” demeyin. Allah katında pek çok ganimetler vardır. Daha önce siz de öyle idiniz de Allah size lütufta bulundu (Müslüman oldunuz). Onun için iyice araştırın. Çünkü Allah, yaptıklarınızdan hakkıyla haberdardır.”*

İslam'da selamın zaruri oluşu onun insanlar arasında haklar ve gerekli olan bütün konularda adaletli bir din olmasından kaynaklanıyor. Aynı zamanda ötekinin yani karşı tarafı da kabulleniyor. Allah (c.c.) insanları farklı farklı yaratmıştır: *“Rabbin dileyeydi, insanları (aynı inanca bağlı) tek bir ümmet yapardı. Fakat Rabbinin merhamet ettikleri müstesna, onlar ihtilafa devam edeceklerdir. Zaten onları bunun için yarattı. Rabbinin, “Andolsun ki cehennemi hem cinlerden, hem insanlardan (suçlularla) dolduracağım” sözü kesinleşti.”*

“Ey insanlar! Şüphesiz Allah hakkıyla bilendir, hakkıyla haberdar olandır.”

Yani; birbirinizi tanımanız için sizi boylara ve kabilelere ayırdık, savaşmak için birbirinizin kanını dökmek için yaratmadık. Zira Allah (c.c.) insanların birbirinin kanını dökmeye dalmasının bir çeşit azap ve zulüm olduğunu vurguluyor: *“De ki: “O, size üstünüzden (gökten) veya ayaklarınızın altından (yerden) bir azap göndermeye, ya da sizi grup grup birbirinize düşürmeye ve kiminizin şiddetini kiminize tattırmaya gücü yetendir. Bak, anlasınlar diye, âyetleri değişik biçimlerde nasıl açıklıyoruz.”*

“Eğer Rabbin dileseydi, yeryüzünde bulunanların hepsi elbette topyekûn iman ederlerdi. Böyle iken sen mi Mü'min olsunlar diye, insanları zorlayacaksın?”

“Dinde zorlama yoktur. Çünkü doğruluk sapıklıktan iyice ayrılmıştır.”

Aynı zamanda Allah (c.c.) Peygamberine hitaben: *“Ey Muhammed! Mü'min olmuyorlar diye âdeta kendini helâk edeceksin!”*

“Demek sen, bu söze (Kur'ân'a) inanmazlarsa, arkalarından üzülerek âdeta kendini tüketeceksin!”

"Usame Ibn-i Zeyd radiyallahu anh'i dinledim, diyordu ki:

"Resulullah aleyhissalatu vesselam bizi Huruka'ya gönderdi. Sabah baskini yapıp hezimete uğrattık. Ben ve Ensardan biri, Hurukali bir adama rastladık. Adama galebe çalmıştık. Lailahe illallah dedi. Adam bunu söylersöylemez Ensari savaşmayı bıraktı, ben devam ettim ve mızrağımı saplayıp öldürdüm. Medine'ye geldiğimiz zaman benim yaptığım, Resulullah'in kulağına ulaşmış. (Beni çağırttı ve: "Ey Usame! Sen, lailahe illallah dedikten sonra adam mi öldürdün?" diye sordu. Ben: "O bunu, canini kurtarmak için söyledi " dedim. Resulullah aleyhissalatu vesselam: "Sen onu Lailahe illallah dedikten sonra öldürdün mü ?" dedi. Bu cümleyi o kadar çokpeşpeşe tekrar etti ki, keske bugünden daha önce Müslüman olmasaydım (Müslüman olarak böyle bir cinayeti işlememiş olurdum) diye temenni ettim."

Müslim'in Cundeb'ten kaydettiği bir diğer rivayet şöyle:
"Sen Lailahe illallah diyeni öldürdün mü? Kiyamet günü Lailahe illallah gelince ona nasıl hesap vereceksin?" Bunu ona çoktekrarladı."

Bu hadislerden de anlıyoruz ki İslam her zaman canı ve kanı korumayı arzulamıştır, Kan dökmeyi değil.

İslam fikrinde ise barış felsefesi ana konuların başında gelir:
"Ey iman edenler! Hepiniz topluca barış ve güvenliğe (İslâm'a)

girin. Şeytanın adımlarını izlemeyin. Çünkü o, size apaçık bir düşmandır.”

Bu ayetin mefhumu muvafıkı şudur; kim insani barış yolunda giderse Allah'ın mümin kullarına emrettiği yoldan gitmiş olur. Kimde ayrımcılığın, şikak ve iftirakın, bozgunculuk ve fesadın, haksızlığın ve kan dökmenin yolundan giderse o kişiler hepimizin apaçık düşmanı olan şeytanın yolundan gitmiş olur.

Resulullah'ın (s.a.v.) metodu: zulmedeni affetmek, kötülük yapana iyilik etmektir. Müslüman olmayanlara karşı muamelesini kapsayan “Medine Vesikası” insanlar arasında barışçıl yaşamının en zirve örneğidir.

Medine Vesikası beşeriyet tarihinde ortak barışçıl insani yaşamının en faziletli, en erdemli bir model ve metodu sayılır. Bu gün içinde yaşadığımız siyasi ve kültürel hayat çatışmalar ve kutuplaşmalar içinde yaşıyoruz. Bugün insanlık bu büyük mirasa ve bu yüce uygulamaya, insan haklarına ve eşitliğe ne kadar da muhtaç. Bu gün insanlık Medine vesikasında olan insani ve tarihten gelen medeni ruha ne kadar da muhtaç.

Medine vesikası dinleri ve inançları ne olursa olsun İslam'ın istediği birlikte yaşamının temellerini vazetti. Zira bu vesika Beni Avf Yahudileri, Beni Neccar Yahudileri, Beni el-Haris Yahudileri, Beni Saide Yahudileri, Beni Cüşem Yahudileri, Beni Evs Yahudileri ve Beni Sa'lebe Yahudileri müminlerle tek bir millet

olarak yazılmıştı.Yahudilerin dinleri kendilerinin Müslümanların dinleri kendilerinedir. Bir savaş durumunda ise ehli sahife birlikte hareket edecekti. Müslümanların ve Yahudilerin nasihatçileri vardı. Hiç bir kimse kendi müttefikine kötülük etmeyecekti. Mazluma yardım edileceklerdi.Yahudiler savaş için müminlerle birlikte infak edeceklerdi. Komşular birbirine zarar vermeyecek dinleri ne olursa olsun eşit sayılacaktı. Yahudiler Muhacirler ve Ensar bir savaş durumunda birlikte saldırgana karşı koyacaklardı. Kim Medine içindeyse emin içinde olacaktı. Kimde Medine dışına çıkarsa yine eman içinde olacaktı. Zulmeden ve suç işleyen bunların dışındadır. Kim komşusuna iyilikte bulunursa Allah da onun komşusu olur. Aynı zamanda Resulullah (s.a.v.) de komşusu olur.⁴⁹

Bu hangi insanlıktır, bu hangi medeniyettir. Bu hangi birlikte yaşamadır. Resulullahla müsamaha içinde yaşayan bir kişi ancak bu kadar insanca yaşamaya yükselebilir.

Resulullah (s.a.v.) hadisinde Müslümanlardan önce “Yahudilerin dini kendilerine” daha sonra “Müslümanların dini kendilerine” demesi hoşgörünün ve insafın en yüksek mertebesidir.

Bizim dinimiz tartışma, karşılıklı konuşma ve cedelleşme durumunda bile karşı tarafa insafı olmamızı öğretti. Nitekim Allah

⁴⁹ İbn-i Hişam

(c.c.): *“(Ey Muhammed!) Rabbinin yoluna, hikmetle, güzel öğütle çağır ve onlarla en güzel şekilde mücadele et.”*⁵⁰

Başka bir ayette: *“İçlerinden zulmedenler hariç, Kitap ehli ile ancak en güzel bir yolla mücadele edin”*⁵¹

Allah peygamberimizin diliyle şöyle buyurdu: *“De ki: “Allah. O hâlde, ya biz hidayet veya apaçık bir sapıklık üzereyiz, ya da siz!”*⁵²

Kimin hidayet kiminde sapıklık üzerinde olduğunu apaçık beyan ediyor. Belağat alimleri buna “insaf” diyor. EbuSüfyan Müslüman olmadan önce Resulullah’ı (s.a.v.) hicvetmişti. Bu konu ile alakalı Hasan bin Sabit, Ebu Süfyan bin el-Harisenin sözüne şiiriyle reddiye vermiştir.

"Sen Muhammed'i hicvettin, ben de onun adına cevap veriyorum. Bu isimde Allah katında mükafaat vardır. Sen Muhammed'i nezih, muttaki, Resulullah, vefakar, ahlaklı olduğu halde hicvettin. Sen O'na denk olmadığın halde O'nu hiciv mi ediyorsun? İkinizden hangisi kötü ise iyi olana feda olsun. Muhakkak ki, babam, babası ve ırzım, Muhammed'in ırzını sizden korumak için muhafızdır.

Resulullah’ın (s.a.v.) insana saygısı ve insan haklarına verdiği değer sadece Medine vesikasıyla sınırlı değildir. Resulullah

⁵⁰ Nahl, 125.

⁵¹ Ankebut, 46.

⁵² Sebe, 24.

(s.a.v.) insana saygıya ve insan haklarına her zaman şiddetli hırs göstermiştir. Necran ehline gönderdiği mektupta: “Necran ve civarında yaşayan herkesin canları, malları, dinleri aşiretleri, mabetleri, az veya çok sahip oldukları her şey Allah’ın ve Onun elçisi Muhammedin himayesi altındadır. Hiçbir piskopos, kahin ve papaz ve rahibin görevlerini yapmasına mani olunamaz ve mabetlerinden uzaklaştırılmaz”.⁵³

Necran Hristiyanları Mescid’e girip Efendimiz (s.a.v.) ile görüşmeye başladıktan bir süre sonra ibadet etmek istediklerini söylemiş ve ayin yapmak üzere kalkıp doğu istikametine dönmüşlerdir. Sahabe-i Kiram bu duruma mani olmak üzere harekete geçmiş olmalıdır ki Efendimiz (s.a.v.) ***"Onları bırakın!"*** buyurmuştur.

Habeşistan'dan gelen heyete bizzat Peygamberimiz hizmet etti. Sahabîler, "Siz bırakın, yâ Resulullah, hizmeti biz görürüz" dediler. Peygamberimiz, ***"Onlar daha önce bizim arkadaşlarımıza ikram etmişlerdir. Şimdi ben de bu hizmetlerinin karşılığını vermekten zevk duyuyorum."*** buyurdu.⁵⁴

Resulullah’tan (s.a.v.) sonra Hûlefa-i Raşidin ve sahabiler de bu yolu takip etti. Hz Ömer (r.a.) de Kudüs İslam topraklarına dahil edildiğinde Resulullah’ın yoluna ittiba ederek İlye (Kudüs) halkına eman verdi. Bu eman: “Onların canlarına, mallarına, kiliselerine,

⁵³ İbn-i Şebbe; Medine Tarihi.

⁵⁴ Beyhaki; Delail’ün-Nübbüvet.

haçlarına, yerleşik ve göçebe olan bütün fertlerine verilen bir teminattır. Kiliseleri mesken yapılmayacak ve yıkılmayacak ve kısmen dahi olsa işgal edilmeyecektir. İçindeki kutsal eşyaya dokunulmayacaktır. Mallarına el sürülmeyecektir. Kimse dini inançlarından dolayı zorlanmayacak, kendilerine asla zarar gelmeyecek ve yurtlarına Yahudiler iskan olunmayacaktır.” şeklindedir.

Hız.Ömer’inKudüs halkıyla yaptığı bu antlaşma dini hoşgörü için açtığı bembeyaz bir sayfaydı. Aynı zamanda insan medeniyeti tarihinde nurlu bir sayfa olarak geçmiştir.

Yukarıda saydığımız bütün örneklerden de görüldüğü üzere İslamın gayri müslimlerle olan muamelesi onun azametini ve İslamda zorlama olmadığı fikrini vurguluyor. Nitekim Allah: **“Dinde zorlama yoktur. Çünkü doğruluk sapıklıktan iyice ayrılmıştır.”**⁵⁵ Ve: **“Ve sizin aranızda adil (adaletli) olmakla emrolundum. Allah, sizin de Rabbiniz bizim de Rabbimiz. Bizim amelimiz bize, sizin ameliniz size. Sizinle bizim aramızda bir huccet (çekişme) yoktur. Allah, bizi bir araya toplayacak. Ve dönüş, O’na (Allah’adır).”**⁵⁶ Ve: **“Ve şayet, aralarında hükmedecek olursan, o taktirde adalet ile hükmet. Muhakkak ki Allah muksıfîn (âdil) olanları sever.”**⁵⁷ buyurmuştur.

⁵⁵ Bakara, 256.

⁵⁶ Şura, 15.

⁵⁷ Maide, 42.

Ve Büyük Arap şairi Ahmet Şevki hoşgörünün ve birlikte yaşamının temellerini kökleştirme sadedinde şiirinde şöyle demiştir: “Barış içinde yaşadığımız bu ülkede Kıptileri ve bizi bir millet olarak tanıdın, Mesihilerin eğitimini onlar için yüce görürüz, onlar da biz Müslüman olduğumuzdan dolayı saygı gösteriyorlar, din ki Deyyan olan Allah’ındır. Eğer isteseydi bütün kavimleri birleştirdi. Burası sizin toprağınız şurası da bizim, işte birlikte böyle beraber gün geçiriyoruz. Şurası sizin eviniz burası da bizim, birbirimizle sevgi ile kucaklaşıyoruz. İşte şurası sizin mezarlığınız burası da bizim mezarlığımız, kemikler ve kafatasları komşu komşuyalar, bu mezardaki ölüler hürmetine onların komşu gibi durdukları gibi sizde güzelce geçinin.

Diğer taraftan LübnanlıHristiyan şair Mahcup el-Huri Meksika’dakigurbetinde şunları dile getirir: Bana dediler ki, Arapları seviyor musun? Evet, dedim. Komşum benim ihtiyacımı gideriyor ve bana merhametli davranıyor. Dediler ki, onlar senden bir şeyi sakınıyorlar mı? Dedim, benim ailem sıkıntıya düştüğünde bana cömert davranıyorlar. Dinleri ne? dediler. Dedim, geçici nesil, onunla beraber düşmanlığı da alıp götürür. Muhammed bütün yeryüzünün kahramanıdır ve bütün Arapların imamıdır.

Makram İbîd Paşa şöyle derdi: Bizler vatan olarak Müslümanız din olarak Hristiyan. Ey Hristiyanların ve Müslümanların rabbi olan Allahım bizi sana Müslüman olanlardan vatana da yardım edenlerden eyle, bizi sana yardımcıları vatana d

eyle. işte biz sürekli bu hoşgörü iklimini arayıp soruyor ve bunu kültürümüze yerleştirmek istiyoruz.

Gerçek barış ilk önce insanın kendisiyle, arkadaşları ve komşularıyla, birlik halinde ve cemadatla barışık olmasını gerektirir. Nitekim Allah Resulu (s.a.v) şöyle buyurmuştur; “Müslüman elinden ve dilinden Müslümanların selamet buldukları kişidir. Mü’min ise insanların canları ve malları hususunda güvendikleri kişidir.”⁵⁸

Abdullah bin Amr b. As’ın rivayetinde ise: adamın birisi Resulullah’a (s.a.v): Ey Allah’ın Resulü Müslümanların en hayırlısı kimdir diye sordu, Resulullah; **“Müslüman elinden ve dilinden Müslümanların selamet buldukları kişidir.”** buyurdu.

Peygamber aleyhisselâm; **“Vallâhi imân etmiş olmaz. Vallâhi imân etmiş olmaz. Vallâhi imân etmiş olmaz”** buyurdu. **Sahâbîler; Kim imân etmiş olmaz yâ Resûlallah? diye sordular. “Yapacağı fenalıklardan komşusu güven içinde olmayan kimse!”** buyurdu.⁵⁹

Ahmet b. Hanbelin Müsned’inde bu hadisin devamı şöyledir: **“Bevaik” nedir Ey Allah’ın Resulü? Resulullah; “kötülüğüdür”** buyurdu.⁶⁰

⁵⁸(Müslim, İman: 14; Buhârî, İman: 3)

⁵⁹Buhârî, Edeb 29; Müslim, İmân 73.

⁶⁰ Ahmed b. Hanbel; Müsned, 45/139.

Peygamber (s.a.v.); Falanca kadın geceyi ibadetle geçirir, gündüzleri oruç tutar, çalışır ve sadaka verir, bir de dili ile komşularına eziyet verir dendi. Resûlullah (s.a.v.) ; O kadında hayır yoktur. O cehennemliktir.» dedi.

Resulullah (s.a.v.) gerçekten âlemlere rahmet olarak gönderilmiştir. Allah'ın Resulü, Ensâr'dan bir kimseye ait bir bahçeye girmişti. Orada bir deveye rastladı. Deve Peygamber aleyhisselâmı görünce, inledi ve gözlerinden yaşlar akmaya başladı. Bunun üzerine Resûlullah aleyhisselâm devenin yanına gelip ensesini, yahut kuyruğunun üst tarafını okşadı, deve de sustu.

Allah'ın Resulü: Bu devenin sahibi kim, bu deve kimindir? diye sordu. Ensâr'dan bir genç gelip: Benimdir, ey Allah'ın Resulü, dedi. Peygamber aleyhisselâm: Allah'ın sana mülk olarak verdiği bu hayvan için Allah'tan korkmuyor musun? Çünkü bu hayvan bana, senin kendisini aç bıraktığını ve çok yordüğünü söyleyerek senden şikâyetçi oldu, buyurdu⁶¹

Bir sefer esnasında Resulullah (s.a.v.) ihtiyacını gidermek için ayrıldı. Bu sırada Sahabîler bir kaya kuşu gördüler. Yanında iki de yavrusu bulunuyordu. Birisi gidip yavrularını aldı. Anne kuş gelip başlarının üstünde çırpınarak uçmaya başladı.

Peygamberimiz bunu görünce, ***"Yavrularını alarak bu hayvanın canını kim acıttı? Yavrularını yerine koyun"*** buyurdu.

⁶¹. (Ebû Davud)

Peygamberimiz bir kadının kedi yüzünden cehenneme girdiğini haber vermiyor mu? ***"Bir kadın, eve hapsettiği bir kedi yüzünden cehenneme gitti. Kediye hapsederek yiyecek vermemiş, yeryüzünün haşerâtından yemeye de salmamıştı."***⁶²

Hız. Ebû Hüreyre (radıyallâhu anh) anlatıyor: "Resûlullah (aleyhissalâtü vesselâm) buyurdular ki: ***"Bir adam yolda, yürürken susadı ve susuzluğu arttı. Derken bir kuyuya rastladı. İçine inip susuzluğunu giderdi. Çıkınca susuzluktan soluyup toprağı yemekte olan bir köpek gördü. Adam kendi kendine: 'Bu köpük de benim gibi susamış.' deyip tekrar kuyuya inip, mestini su ile doldurup ağzıyla tutarak dışarı çıktı ve köpeğı suladı. Allah onun bu davranışından memnun kaldı ve günahlarını affetti."***⁶³

İşte İslam'da barış budur. Kendisiyle barışık olmak, başkasıyla barışık olmak, toplumla barışık olmak, hayvanlarla barışık olmak, cemadatla barışık olmak, bütün kainatla barışık olmak dinimizin bir barış dini olduğunu vurguluyor. Şüphesiz ki barış felsefesi İslamın temelinde vardır.

⁶²Buhârî, Bed'ü'l-Halk 17, Şîrb 9, Enbiya 50; Müslim, Birr 151, (2242).

⁶³[Buhârî, Şîrb 9, Vudû 33, Mezâlim 23, Edeb 27; Müslim, Selâm 153, (2244); Muvatta, Sıfatu'n Nebi 23, (2, 929-930); Ebû Dâvud, Cihâd 47, (2550).

ÜÇÜNCÜ KONU

Üçüncü Konu

Hüküm (Yönetme) Felsefesi

İslam'da hüküm felsefesi insanların maslahatlarını ve menfaatlerini gözetme üzerine kaimdir. Zira nerede bir maslahat varsa orada Allah'ın kanunu vardır. Emn-u eman (güvenlik) istikrar, kainatı imar etme, beşeriyetin mutluluğunu sağlayan her şey dinlerin amaçlarıyla uyumludur. Zulme, bozgunculuğa geri kalmışlığa sebep olan herşeyin dinlerle alakası yoktur. Bilakis dinlerin yüksek amaçları ve doğrularının zıddındır. İslam hüküm sistemini çıkılması mümkün olmayan ve sınırlayan katı bir sistem koymadı. İslam sadece bir takım ölçüler ve temeller koydu. Bu temeller ve ölçüler ne zaman gerçekleşirse işte o zaman İslamın tesis ettiği olgun olan yönetim sistemi olur. Düzen ne zaman karışırsa işte o zaman da yönetim düzenin bozulduğu nisbette eksiklik ve sıkıntılar ortaya çıkar.

İyi yönetimlerin en önemli, en bariz ünvanı ise halkın ve ülkenin menfaatlerinin gerçekleşmesi ölçüsündedir. Bu yönetim az çalıştığı ölçüde takdir görür. Adalet, eşitlik, özgürlük ışığında olan, kaos ve yandaşlıktan uzak olan, yeterlilik ve sürekliliğe önem veren, (kendi kendine yeteceği garantisini verebilen, güven veren) halkın ve ülkenin menfaatinin gerçekleşmesi için çalışan ve gayret eden her yönetim olgun yönetim (reşit yönetim) olarak itibar edilir.

Bu başlık altında, bütünlüğü hedefleyen bütün insanlar arasında siyaset, yargı ve sosyal hayatın bütün renkleri arasında adaletin gerçekleştirilmesi gibi birçok ayrıntı vardır. İnsanlar arasında renk, ırk,cins gözetmeksizin adaletin gerçekleşmesi ilkesi vardır. Dinde zorlama yoktur. Hiç kimse zorbalıkla dine girmeye zorlanılamaz.

Her yönetim bütün toplumun esas ihtiyaçları olan; yeme, içme, barınma, alt yapı, sağlık, eğitim, yollar gibi ihtiyaçları gerçekleştirmek için çalışır. Halklar ve ülkeler ancak bunların olmasıyla ayakta durabilir. İşte böyle bir yönetim; Allah'ın ve insanların ondan hoşnut olduğu başarılı, doğru ve olgun bir yönetimdir. Bunun muhalifi ise; kindar, halkına tepeden bakan, bozgunculuk çıkararan, hasetçi, inatçı, dediğim dedik ve dış güçlerin maşası olan yönetimdir.

Hakiki İslam felsefesi adalet üzerine kaimdir. Fikir ve ilim ehline göre; eğer adaletli olan bir devlet kafir olsa bile Allah'ın ona başarı kazandıracağı görüşünü vurguluyorlar. Eğer herhangi bir devlet despot ise Allah o yönetimi hiçbir zaman başarılı kılmayacaktır. Bir devlet adalet ve küfürle devam edebilir fakat despotluk zalimlikİslamla beraber sürekli olamaz. Çünkü orada gerçek İslam olsaydı orada zalimlik ve despotluk olmazdı.

Ama hilafet meselesiyle meşgul olan bazıları bu meseleyi ortaya atarak din ticareti yaparak, dinle oyun oynayarak ve buna da kendilerince deliller getirerek, bu delillerin dayanak noktasını ve

günümüz şartlarını (fiku'l vakii) ve gerçeği bilmeyen bu dirayetsiz kişiler hilafet konusunu iman ve küfür malzemesi haline getiriyorlar.

Biz de onlara reddiye olarak Ezher Şeyhi Sayın Ahmet Tayyip'in ; Ezher Üniversitesinin düzenlediği “Terör ve Şiddetle Mücadele” sempozyumunda vurgu yaptığı ve itibar edilen ilim ehlinin aynı görüşte birleştiği hilafet meselesinin furuata daha yakın bir mesele olduğudur. Hilafet meselesi eşarilere göre furuattandır. Değerli doktor Ahmet Tayyip Eşarilerin en önemli eserleri arasında yer alan “Şerh'ul Mevakif” adlı eserde müellifin imamet konusunda: “hilafet bize göre inanç ve dinin delillerinde (usul) değil de furuatın bir koludur” şeklinde yazdığını zikretti. Daha sonra Ahmet Tayyip şu yorumu yaptı: bu mesele ehl-i sünnete göre dinin aslı (usul-uddin) değildir. Bu konu gençler arasında nasılda küfür ve iman meselesine dönüştü? Nasıl da kan dökmeye dönüştü? Nasıl da medeniyetlerin yıkımına dönüştü? Bu mesele Hanif olan İslamın aydınlık çehresini karartmıştır.

Resulullah (s.a.v.) Camî olan Cibril hadisinde; iman, İslamve ihsandan bahsederken hilafet meselesini İslamın rükünlerinden bir rükun olarak saymamıştır.

Abdullah b. Ömer'in, babası Hz. Ömer'den naklettiği bu hadis şöyledir:

"Bir gün Rasûlullah (s.a.v.)'in yanında bulunduğumuz sırada âniden yanımıza, elbisesi bembeyaz, saçları siyah bir zat çıkageldi. Üzerinde yolculuk eseri görülüyor, bizden de kendisini kimse tanııyordu. Doğrudan peygamber (s.a.v.)'in yanına oturdu ve dizlerini onun dizlerine dayadı. Ellerini de uylukları üzerine koydu. Ve: "Ya Muhammed! Bana İslâm'ın ne olduğunu söyle?" dedi. Rasûlullah (s.a.v.): "İslâm; Allah'tan başka ilâh olmadığına, Muhammed'in de Allah'ın Rasulü olduğuna şehadet etmen, namazı dosdoğru kılman, zekâtı vermen, Ramazan orucunu tutman ve gücün yeterse Beyt'i hac etmendir." buyurdu. O zat: "Doğru söyledin." dedi. Babam dedi ki: "Biz buna hayret ettik. Zira hem soruyor, hem de tasdik ediyordu."

"Bana imandan haber ver?" dedi. Rasûlullah (s.a.v.): Allah'a, Allah'ın meleklerine, kitaplarına, peygamberlerine ve ahiret gününe inanman, bir de kadere, hayrına şerrine inanmandır." buyurdu. O zât yine: "Doğru söyledin." dedi. Bu sefer:

"Bana ihsandan haber ver?" dedi. Rasûlullah (s.a.v.): " Allah'a O'nu görüyormuşsun gibi ibadet etmendir. Çünkü her ne kadar sen onu görmüyorsan da o seni muhakkak görür." buyurdu. O zat: "Bana kıyametten haber ver?" dedi. Rasûlullah (s.a.v.) "Bu meselede kendisine sorulan, sorandan daha çok bilgi sahibi değildir." buyurdular. "O halde bana alâmetlerinden haber ver." dedi. Peygamber (s.a.v.): "Câriyenin kendi sahibesini doğurması ve yalın ayak, çıplak, yoksul koyun çobanlarının bina yapmakta

birbirleriyle yarış ettiklerini görmendir." buyurdu. Babam dedi ki: Bundan sonra o zat gitti. Ben bir süre bekledim. Sonunda Allah Rasûlü bana: "Ya Ömer! O soru soran zatın kim olduğunu biliyor musun?" dedi. "Allah ve Rasûlü bilir." dedim."O Cibrîl'di. Size dininizi öğretmeye gelmişti." buyurdular.⁶⁴

Hilafet ve biatla alakalı bütün hadislere bütünlüğü içinde bakarsak başkanı ve müesseseleriyle insanlar arasında adaleti sağlayan, halkın ve ülkenin menfaatine çalışan, şur'aya dayanan, yeterliliğe sahip, tecrübe ve her konuda ihtisaslaşmış, halkını başsız bırakmayan ve kaosa terketmeyen, doğru yol izleren, adil yönetim düzenini tesis etmenin zaruretine teşvik ettiğini anlamamız mümkündür.

Eğer bir hükümet veya yönetim yukarıda saydığımız vasıfları taşıyıp halkın ve ülkenin menfaatleri için İslamın sa'y ettiği amaç ve hedeflerini gerçekleştiriyorsa isimde ve isimlendirmede pekte sorun teşkil etmez.

Diğer yandan bazı toplumlar hayatlarını adalet ve eşitlik sağlayacak şekilde düzenleyen kanunlar çıkarması ve her türlü suç ortadan kaldırmak için çalışması ve kainatın inşasını icra etmesi, güvenlik ve istikrarın sağlanması, gelişimi ve halkın refahını sağlaması devletlerin inşasında ve istikrarında mevzuatın önemli bir amacıdır. İtibar edilen fıkıh ehli ve ilim ehlinin icması gösteriyor ki bu konuda kesin ve sabit bir hüküm naslarda mevcut değildir.

⁶⁴ (Buhârî, İman 1; Müslim, İman 1).

Böylece günümüzdeki yeniliklerin ve gelişmelerin incelenerek zamanın ve mekanın ruhuna uygun yeni fıkhi içtihatların yapılması gereklidir.

Allah (c.c.) ilmi ve bilimi sadece herhangi bir millete veya herhangi bir nesle mahsus kılmamıştır. Aynı zaman da fıkhi ve ilmi içtihadı da sadece bir asra mahsus kılmamıştır. Bu konu ile alakalı tecrübeli âlimlere göre katı ve kapalıktan daha tehlikeli bir şey olmadığı görüşündedirler. Aynı zamanda geçmiş asırlarda, bir yere ve bir durumla alakalı fetvaların günümüz şartları gözetilmeden münasip bulmaya çabalamak en büyük tehlike ve afetlerdendir. Alanında uzman olan fıkıh alimleri fetvanın zamana, duruma ve mekana göre değişebileceğini parlamento, dini müesseseler ve yürütme kurumları arasında güven ve yardımlaşmanın gerektiği durumlarda bazı fetvaların değişmesinin zorunlu kılınacağını vurgulamışlardır.

Burada birkaç şeye vurgu yapmak gerekir. Bunlardan en önemlileri şunlardır;

- 1- Akıl ile nakil arasında çelişki yoktur. Yani burada şunu demek istiyoruz; sabit olan bir nas ile olgun düşünen bir akıl arasında bir çelişki yoktur. İslam bir fitrat dinidir. Nerede insanın maslahatına bir şey varsa orada Allah'ın şe'ri (kanunu) vardır. Aklı kullanma, düşünme, tedebbür etme, tefekkür ve teemmüle çağırın şu ayetlere işaret etmemiz yeterli olacaktır.

“Ama bunlar üzerinde ancak âlimler akıl yorar ve onlardaki gerçek manâları kavrarlar.”⁶⁵

“Andolsun ki, onların kıssalarında akıl sahipleri için ibret vardır.”⁶⁶

“De ki: “Yeryüzünde gezin dolaşın da (Peygamberleri) yalanlayanların sonu nasıl olmuş bir görün.”⁶⁷

“Yeryüzünde dolaşıp da, kendilerinden önce gelenlerin akıbetlerinin nasıl olduğuna bakmadılar mı? Elbette ahiret yurdu Allah’a karşı gelmekten sakınanlar için daha iyidir. Hâlâ aklınızı kullanmıyor musunuz?”⁶⁸

“Yeryüzünde gezip dolaşmadılar mı ki, düşünecek kalpleri, işitecek kulakları olsun? (Dolaştılar, ama ibret almadılar). Çünkü gerçekte gözler değil, göğüslerdeki kalpler (kalp gözleri) kör olur.”⁶⁹

“Görmüyor musun ki, Allah gökten su indirdi. Biz onunla türlü türlü ürünler çıkardık. Dağlardan da beyaz, kırmızı (birbirinden farklı) çeşitli renklerde yollar (katmanlar) var, simsiyah taşlar da var. İnsanlardan, (yeryüzünde) hareket eden (diğer) canlılardan ve hayvanlardan yine böyle çeşitli renklerde olanlar vardır. Allah’a karşı ancak; kulları içinden âlim olanlar

⁶⁵ Ankebut, 43.

⁶⁶ Yusuf, 111.

⁶⁷ Enam, 11.

⁶⁸ Yusuf, 109.

⁶⁹ Hac, 46.

derin saygı duyarlar. Şüphesiz Allah mutlak güç sahibidir, çok bağışlayandır.”⁷⁰

Şu ayet indiğinde: *“Göklerin ve yerin yaratılışında, gece ile gündüzün birbiri ardınca gelip gidişinde selim akıl sahipleri için elbette ibretler vardır.”*⁷¹ Resulullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: *“Bu ayeti okuyupta tefekkür etmeyene yazıklar olsun.”*⁷²

Aynı zamanda İslam'la bilim arasında da çatışma yoktur. Bunun aksine İslam ilim dinidir. İslam ümmeti de “oku” ümmetidir. Kur'ân'ı Kerim'in ilk ayetinin “oku” olduğuna işaret etmemiz yeterli olacaktır: *“Yaratan Rabbinin adıyla oku! O, insanı “alak”dan yarattı. Oku! Senin Rabbin en cömert olandır. O, kalemle yazmayı öğretendir, insana bilmediğini öğretendir.”*⁷³

*“De ki: “Hiç bilenlerle bilmeyenler bir olur mu?” Ancak akıl sahipleri öğüt alırlar.”*⁷⁴

*“Eğer bilmiyorsanız ilim sahiplerine sorun.”*⁷⁵

İslam bizi sebeplere riayet etmeye çağırıyor ve bizi ilme teşvik ediyor. Karanlıklar içinde bocalamaktan ve geri kalmaktan yasaklıyor. Resulullah (s.a.v.) Bedir esirlerinden okuma ve yazma bilenlerini fidye olarak Medineli çocuklara okuma ve yazma

⁷⁰ Fatır, 27- 28.

⁷¹ Âli İmrân, 190.

⁷² İbn-ü Hibban sahihinde rivayet etmiştir.

⁷³ Alak, 1-5.

⁷⁴ Zümer, 9.

⁷⁵ Enbiya, 7.

öğretmelerini istemiştir. Bu da Resulullah'ın (s.a.v.) bize ilme ve bilgiye değer verdiğini gösteriyor.

2- Din ile devlet arasında tearuz (çelişki) yoktur. Olgun devlet (devle reşide) doğru dindarlığın emniyet kapakçığıdır. Din ile devlet arasındaki ilişki düşmanlık ilişkisi değildir. Din ile devlet arasında düşmanlık olamaz. Gerçek, doğru, orta yollu ve şuurlu dindarlığın sağlam ulusal temeller üzerine tesis edilen modern demokratik bir devletin inşasında ve istikrarında büyük katkısı vardır. Şüphesiz ki gerçek devletin doğru yolu ve imanı arayan bir insanla çatışması mümkün değildir.

Bizim mutlaka radikallik ile dindarlığı apaçık ayrı tutmamız gerekmektedir. Doğru dindarlık sahibini hoşgörüyü, merhamete, doğru yola, ahlaki değerlere, birlikte yaşama kültürüne yöneltir ve teşvik eder. Böyle bir dindarlığı hepimiz destekliyoruz.

Ama aşırılık (radikallik) ve terör sahibini teröre, bozgunculuğa, yıkmaya, yakmaya, fesatlığa, tahrip etmeye, şiddete, haksız yere mala çökmeye, kan dökmeyi mubah kılmaya teşvik eder. Bu hepimizin dikkatli olup mücadele etmeyi, bütün gücümüzle köklerinden kesip atılması gereken amansız bir hastalıktır.

Bu zor karşılaştırmada hak ile batılı çok iyi ayırt etmemiz gerekiyor. Din hak dindir. Terör ise yolundan sapmış olan

batıldır. Hak ile batıl arasındaki savaş geçmişten günümüze devam etmiş, günümüzden kıyamete kadar da devam edecektir. Az zaman veya uzun zaman olsun er ya da geç hak her zaman galip olmuştur. Nitekim Allah (c.c.) şöyle buyurmaktadır: **“Hayır, biz hakkı batılın üzerine atarız da beynini parçalar. Bir de bakarsın yok olup gitmiş. Allah’a karşı yakıştırdığınız nitelermelerden ötürü yazıklar olsun size!”**⁷⁶

Hak ile batılın durumu söz gibidir. Hak güzel söz gibidir batıl ise çirkin söz gibidir. Allah (c.c.) şöyle buyuruyor: **“Görmedin mi, Allah güzel bir sözü nasıl misal getirdi? (Güzel bir söz), kökü sağlam, dalları göğe yükselen bir ağaç gibidir. Bu ağaç, Rabbinin izniyle her zaman meyvesini verir. Öğüt alsınlar diye Allah insanlara misaller getirir. Kötü bir sözün durumu da; yerden koparılmış, ayakta durma imkânı olmayan kötü bir ağacın durumu gibidir.”**⁷⁷

Şüphesiz zafer hakkın ve hakka inananlarıdır, zira Allah (c.c.) şöyle buyuruyor: **“Andolsun, peygamber olarak gönderilen kullarımız hakkında şu sözümüz geçmişti: “Onlara mutlaka yardım edilecektir.” “Şüphesiz ordularımız galip gelecektir.”**⁷⁸ Ve buyuruyor ki:

⁷⁶ Enbiya, 18.

⁷⁷ İbrahim, 24-26.

⁷⁸ Saffat, 171-173.

“Ey iman edenler! Eğer siz Allah’a yardım ederseniz (emrini tutar, dinini uygularsanız), O da size yardım eder ve ayaklarınızı sağlam bastırır.”⁷⁹ Yine de şöyle buyurmuştur:

“Mü’minlere yardım etmek ise üzerimizde bir haktır.”⁸⁰

Şüphesiz biz, adil bir davanın sahibiyiz. Din davası, vatan davası.. her ikisi de bina etmeye ve imara, çalışma ve üretime, insanların güvenlik ve istikrarına, toplu mutlu etmeye teşvik ediyor. İşte gerçek insanlık ve hak din budur. Her fesada ve bozgunculuğa, yakmaya, yıkmaya, öldürmeye çağıran her şey ise insan fitratına, insani değerlere ve dinlere muhalefet etmeye sevk ediyor.

Din ve devlet zıtlık ve çelişki kabul etmez. Çünkü her ikisi de hak ve görevlerde eşit vatandaşlığın temellerini tesis ederler. İşte bunun için kendi vatanımız ve halkımız için iyi işler yapalım, kendimiz için sevdiğimiz şeyleri başkası için de sevelim. Dinler rahmettir. Dinler hoşgörüdür. Dinler vergidir. Dinler insanlıktır.

Din ve devlet bizlerden sosyal dayanışmayı, eşitliği ister. Kendi aramızda aç, açık, muhtaç ve mahrum kimseleri gözetmemizi ister.

Din ve devlet bizleri çalışma ve üretime, iyi ve kötüyü ayırtedebilme ve işlerimizde samimi olmayı talep eder. Din ve devlet tembellik, işsizlik, terör ve geri kalmışlık, yolsuzluk ve

⁷⁹ Muhammed ,7.

⁸⁰ Rum, 47.

bozgunculuk, yakma ve yıkma, fitne ve kışkırtma, dış güçlerin piyonluğu ve ihanetle mücadele eder.

Din ile devlet arasında çatışma olduğu veya kesinlikle olmasının gerektiği vehmine kapılan kimseler ya dini tam anlamıyla bilmiyorlar ya da devlet kavramını tam olarak kavrayamamışlardır. Esas kusur ne doğru olan din de ne de gerçek olan devlettir. Esas kusur devletin veya dinin tabiatının ya da her ikisinin yanlış anlaşılmasındadır.

Bizler her zaman devletin anayasasını ve yasaların vurgu yapıyor ve hukukun üstünlüğünü destekliyoruz. Ve aynı zamanda kaynağı ne olursa olsun devlet yönetiminde paralel devlet kurulmasına karşıyız. Devlet tek bayrak olup onun altında pek çok sancağı barındırır. Devletin herhangi bir müessesesi, herhangi bir grubun devlet içinde paralel oluşum yapması çok tehlikeli bir durumdur. Dinle ve devlet yönetimiyle alakası yoktur.⁸¹

3- İslam'da iyi yönetimin en önemli özelliği adalettir. Kızgınlık ve hoşnutluk, düşmanlık ve dostluk durumunda adalet. Nitekim Allah (c.c.) şöyle buyuruyor: ***“Şüphesiz Allah, adaleti, iyilik yapmayı, yakınlara yardım etmeyi emreder; hayâsızlığı, fenalık ve azgınlığı da yasaklar. O, düşünüp tutasınız diye size öğüt veriyor.”***⁸²

⁸¹ Din ve Devlet kitabımız. S.8-9, aynı zamanda bu 17 şubat 2017 tarihinde yayımlanan makalemizden bir kesittir.

⁸² Nahl, 9.

*“Allah, size, emanetleri mutlaka ehline vermenizi ve insanlar arasında hükmettiğiniz zaman adaletle hükmetmenizi emrediyor. Doğrusu Allah, bununla size ne güzel öğüt veriyor! Şüphesiz ki Allah, hakkıyla işitendir, hakkıyla görendir.”*⁸³

*“ Ey iman edenler! Kendiniz, ana babanız ve en yakınlarınızın aleyhine de olsa, Allah için şahitlik yaparak adaleti titizlikle ayakta tutan kimseler olun. (Şahitlik ettikleriniz) zengin veya fakir de olsalar (adaletten ayrılmayın). Çünkü Allah ikisine de daha yakındır. (Onları sizden çok kayırır.) Öyle ise adaleti yerine getirmede nefsinize uymayın. Eğer (şahitlik ederken gerçeği) çarpıyorsanız veya (şahitlikten) çekinerseniz (bilin ki) şüphesiz Allah, yaptıklarınızdan hakkıyla haberdardır.”*⁸⁴

*“Ey iman edenler! Allah için hakkı titizlikle ayakta tutan, adalet ile şahitlik eden kimseler olun. Bir topluma olan kininiz, sakın ha sizi adaletsizliğe itmesin. Âdil olun. Bu, Allah’a karşı gelmekten sakınmaya daha yakındır. Allah’a karşı gelmekten sakının. Şüphesiz Allah, yaptıklarınızdan hakkıyla haberdardır.”*⁸⁵

Resulullah (s.a.v.) bir hadislerinde: *"Başka bir gölgenin bulunmadığı Kıyamet gününde Allah Te'âlâ, yedi insanı, arşının gölgesinde barındıracaktır:*

⁸³ Nis 58.

⁸⁴ Nisa, 135.

⁸⁵ Maide, 8.

*“Adil başkai, rabbine kulluk ederek temiz bir hayat içinde serpilip büyüyen genç, kalbi mescitlere bağlı Müslüman, birbirlerini Allah için sevip buluşmaları da ayrılmaları da Allah için olan iki insan, hüzel ve mevki sahibi bir kadının beraber olma isteğine "Ben Allah'tan korkarım" diye yaklaşmayan yiğit, sağ elinin verdiği sol elinin bilemeyeceği kadar gizli sadaka veren kimse, tenhada Allah'ı anıp göz yaşları döken kişi" buyurmuştur”.*⁸⁶

Başka bir hadiste ise: *“Kıyamet günü Allah'a insanların en sevimsisi ve derece bakımından en yakın olan kimse, adaletli yöneticidir. Kıyamet günü Allah'ın en çok buğzettiği ve derece bakımından kendisine en uzak olan kimse de, zalim yöneticidir.”*⁸⁷

Resulullah (s.a.v): *“Üç kişi vardır ki duası geri çevrilmez; Adil imam (Adaletten ayrılmayan Müslüman devlet başkanı) iftarını açtığı zaman oruçlu ve mazlumun duası”* buyurdu.⁸⁸

Resulullah (s.a.v.) buyuruyor ki: *“On ve de daha fazla insana emreden kimse, adaletten ayrıldığı takdirde, kıyamet günü elleri kelepçeli, boynu zincirli olarak hesap yerine getirilir.”*⁸⁹

⁸⁶Buhari, Ezan 36, Zekat 16, Rikak 24, Hudüd 19; Müslim, Zekat 91. Ayrıca bk. Tirmizî, Zühd 53; Nesaî, Kudat 2.

⁸⁷Tirmizî, 1329.

⁸⁸İbn-ü Mace

⁸⁹Müsned, Ahmed b. Hanbel, 22300.

Resulullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: ***“Allah indinde adil kimseler, kıyamet günü, rahman olan Allah’ın sağ tarafında nurdan minberler üzerinde olurlar. Allah’ın her iki eli de sağdır (Allah’ın sağ ve sol ciheti yoktur.) O adil kimseler, kendi hükümetlerinde, kendi aileleri arasında ve sorumlusu oldukları kimseler arasında adaletli davranırlar.”***⁹⁰

Hz. Ebubekir (r.a.) halife seçildiğinde ilk hutbesinde: “Ben sizin en hayırlınız olmadığım halde sizin başınıza halife seçildim. Ancak kur’ân nazil olmuş, Hz. Peygamber (s.a.v.) dinin hükümlerini açıklamıştır. Sizin en zayıfınız, hakkı alınıncaya kadar benim yanımda kuvvetlidir. Ey insanlar! Ben ancak Hz. Peygamber (s.a.v.)’in yoluna uyarım. Kendiliğimden birşey icad edici değilim. Eğer iyilik yaparsam bana yardımcı olun. Eğer sırat-ı müstakimden kayarsam beni düzeltiniz.” Hz Ebubekir’in (r.a) bu sözleri sadece söylemde kaymamış aynı zamanda söylediği şeyleri ameli olarakta yerine getirmiştir.

Hz. Ömer (r.a.) halife olduğunda Hz Ebubekir’in yolundan giderek o da aynı şeyleri söyleyip uygulamıştır. İşte Hz. Ömer’in Ebu Musa el-Eşari’ye gönderdiği mektubu: “Bismillahirrahmânirrahim, Allah’ın kulu, müminlerin emiri Ömer’den Abdullah b. Kays’a (Ebu Musa el-Eşari). Allah’ın selamı üzerine olsun!

⁹⁰ Müslim

1. Şunu bil ki, muhakeme etme işi son derece önemli bir mükellefiyet ve uyulması gereken bir sünnettir.
2. Sana arz edilen meseleyi iyice anla. Zira yerine getirilmeyecek bir hakikati söylemenin faydası yoktur.
3. Huzurunda, meclisinde ve adli kararlarında insanlara eşit muamelede bulun. Aralarında fark gözetme ki, zayıf olanlar adaletinden ümit kesmesinler. Yüksek derecede olanlarda adaletsizliğe (zulmüne) tamah etmesin. Kayrılmayı düşünmesinler.
4. Delil getirerek ispat etmek davacıya aittir.
5. İnkâr edene ise yemin etmek düşer.
6. Müslümanlar arasında sulh caizdir; ancak haramı helal, helali de haram kılacak bir sulha izin yoktur.
7. Bir gün önce verdiği kararın hatalı olduğunu anladıktan sonra, onu bırakarak aklının ve izânının gösterdiği doğru karara dönmekten hiçbir şey seni alıkoymasın. Çünkü hak daha öncedir. Hakka rücû devamlı bâtılda kalmaktan daha hayırlıdır.
8. Hakkında Allah'ın kitabı ve Resulüllah'ın sünnetinde bir şey bulamadığın, tereddüde düştüğün, emin bir şekilde karar veremediğin hususları tekrar tekrar düşün, anlamaya çalış. Sonra da emsallerini ve benzer vakaları araştır, meseleleri benzerleriyle mukayese ederek karar ver.
9. Ortada olmayan bir hak için, delil getirmek isteyen iddiacıya bir vâde tespit et. Eğer bu zaman içerisinde delilini

getirirse hakkını alır, yoksa davası reddedilir. Bu davranış karanlığı daha aydınlatıcı ve mazeretler için daha yeterlidir.

10. Had cezasına çarptırılmış olanlar ile yalancı şahitlik yaptıkları tespit edilenler ve yakınlığı veyahut da akraba olduğu sanılanlar dışında bütün Müslümanların birbirleri hakkında şahadetleri geçerlidir, adaletlerine güvenilir. Şüphesiz ki, Allah-u Teâlâ, gizli işlemlerin hesabını kendi üzerine almıştır. Deliller ve yeminlerle sizden mesuliyeti gidermiştir.

11. Gazaptan, can sıkıntısından, davalıları rencide etmekten, davalar esnasında acayip ve garip davranışlardan sakın. Zira hak yerlerinde hakkın izharı dolayısıyla Allah'ın sevabı büyüktür, manevi azığı büyüktür.

12. Kimin Allah ile kendi arasındaki hususlarda niyeti sahih olursa, kendi aleyhine olsa da Allah-u Teâlâ, onunla halk arasındaki işlerde ona yeter. Kim halk için, Allah'ın kendisinde mevcut olmadığını bildiği şeylerle süslenir, gösteriş yaparsa, Allah-u Teâlâ onu rezil eder.”⁹¹

Şair Hafız İbrahim Ömeriyye kasidesinde şöyle tasvır eder:

Şaşırdı Kısra'nın elçisi Ömer'i görünce

Silahsız dolaşıyordu, insanların içinde

Onun Pers liderlerinden bildiği

⁹¹ Darekutni, 5/369

Onların, bir sur içinde korunmasıydı askerlerle
Baktı ki, derin bir uykuya dalmış
Heybet o biçim! En yüce manasıyla hem de
Toprağın üstünde, gölgesi altında çadırın
Yatıyordu eskimiş bürdesinin içinde
Basitleşiverdi bir anda büyüttükleri gözünde
Gördüğü, dünyanın sahibi Kisralarda
Darb-ı mesel olan bir söz eyledi sonra
Ve rivâyet edilir oldu, nesilden nesile
Güvendesin; adaleti sağlayınca insanlar arasında
Yatıp uyursun tabi, huzur içinde.
Ey şûra bayrağını açan ve koruyan
Ecrini versin Rabbin hayırla! Sevenlerin adına
Alıkoymadı seni, ruhunu teslim etmen bile
Ölümün ıstırabı şikâyet etmede
Ne acayıptır ki, uzaklaşmaz gücü nefsin
Ölümün acı lezzeti, hedeflerinden
Şûra ehlinin başı, bütün heybetiyle

Bina eder, yüceltir; ömrü boyunca

Devr-i hükümetinde, hiç zulmetmedi

İktidarlar, despot olur zalimler elinde,

İstişareyle, yönetimler zalim olmaz

İhtilafa rağmen; ancak öylemi, münferit ise?

İşte bunlar sıfatlarıdır; devr-i hükümetinde

Biliniz ki, şahittir ashabı ve tebâsı da

Bu sıfatların her biri asil sıfatlardır

Asaletten; bilen için, eder nefsi terbiye

Umulurki, ümmet-i İslam'dan çıkar da bir nesil

Parlak bir ayna kılar mazisini yaşamına

Ecdadının yaptıklarından ders alarak

Saraylardan meşakkatli binasına

Örnek olarak, yeter öğrendiği Ömer'den

Uyansın gözleri, hatta gâfillerin bile.

Valilerinden birisi Ömer b. Abdulaziz'e: şehirde hırsızların çoğaldığını yazdı. Ömer b. Abdulaziz de: “Adaleti sağlamlaştı” buyurdu.

Belağat alimlerinden birisi adalet hakkında şöyle dedi: Adalet Allah'ın kullarına vazettiği ve hak için diktiği bir terazidir. Allah'ın saltanatına ve mizanına muhalefet etmeyiniz. Adaletle iki dostla yardımcı ol; az tama ederek ve çok vera yaparak.

İbn Hazm şöyle demiştir: “Allah'ın kişiye en büyük ihsanı onu isâr'a, hakka, adaletle ve sevgiye meyilli olarak yaratmasıdır.

- 4- Ulusal devleti güçlendirmek ve temellerini pekiştirmek için çalışmak hem şer'in hemde ve ulusal devletin bir talebidir. Kim devletin kökü kemirmeye, devletin işleyişini bozmaya ve alt yapısını bozmaya, güvenliği tehlikeye atmaya çalışıyorsa o kişi hem dininde hemde vatanında suçludur, mücrimdir.
- 5- Şüphesiz yönetim, radikal ve aşırı cemaat ve grupların asıl hedefi ve gayesi haline gelmiş, bu hedefleri de bir ideolojiye dönüşmüştür. Bu grupların etrafında yoğunlaştıkları tek fikir vardır oda yönetimi ele geçirmektir. Bunu elde etmek içinse yönetimi düşürmeye çalışırlar. Hatta o kadar ileriye giderler ki yönetimi ele geçirmek, ideolojilerini gerçekleştirmek için ellerinden gelen herşeyi mübah görerek, kaos çıkararak, halka korku salarak, yakıp yıkarak devletleri düşürerek, bölerek ve parçalayarak kan bile dökerler. İşte bunun içindir ki radikal grupların unsurlarından kendi vatanları için bir hayrı olmaz. Onlar nereye giderse gitsinler gittikleri yerler için bela ve şerdirler. Çünkü onlar nerede olurlarsa şer ve

terör onlarla beraberdir. Kısacası onlar kendilerinden başka kimseye güvenmiyorlar. Onlar ne devlete ne de ulusa, vatana güveniyorlar. Onlar her daim siyonistlere güvenmek için hazır haldeler. Bilakis şeytana bile güvenirler. Onlara yönetimi ele geçirmek için ve istediklerini gerçekleştirmek için yardım edenler onları ihanet ettiklerine inanmıyorlar. İktidara gelmek ve istediklerini elde etmek için –yanlış olsa dahi- yardımlarından esinlendiği her şeyi ihanet olarak görmüyorlar. Bilakis onu onların isteklerini yerine getirdiği müddetçe geçici veya stratejik bir ittifak olarak görüyorlar. Kendilerinin dine yardım ettiğini veya yardım ettikleri vehmine kapılıyorlar. Dinler bütün bu radikallik ve ihanetlerden uzak ve beridir. Bu radikal grupların düşünceleri ise sapkınlıktır, yanlıştır. Kendi hedeflerine ulaşmak için helal olmayan şeylere çeşitli mazeretlere ve bahanelere sığınmıyorlar. Hatta onların bazı yöneticileri Allah'ın hükmüyle hareket etmiyorlar. Onlardan bazılarıyla Allah'ın koyduğu şer'i kavramlar ile alakalı münakaşaya girdiğinde onların ellerinde bir şey olmadığını görüyorsun. Bu teröristlerin dalaletlerinin, sapkınlıklarının bir kısmını: “Mefahim Yecibu En-Tusahhah” (doğrulanması gereken kavramlar) adlı kitabımızda açıkladık ve iddialarının aksini ispat ettik. O kitapta; Allah'ın va'z ettiği şeri kanunlara uymanın gerekli olduğunu, beşerin fetva verirken keyfi davranamayacağını fakat fetva verirken zaman, مکانı da

baz alarak külli kaideler göz önünde bulundurularak o şekilde fetva verilebileceğini vurguladık. Külli kaideler ve genel mevzuatın esasları göz önüne alınarak genelin maslahatına, devletin ve toplumun maslahatına olan şeylerde hükümlerin keyfi olmadan değişebileceğini ifade ettik. Bu hükümleri verirken de Allah'ın şeri kanunlarına muhalefet edilemeyeceğine işaret ettik.

Bu gruplar topluma, halka ve vatana karşı gizliden gizliden kin besler, pusuda bekleyerek fırsat kollar, emellerine ulaşmak için kurnazca davranarak yıkarak, engelleyerek, fitne çıkararak pek çok yolları denerler. Bu kişiler sırf kendi arzu ve isteklerini yerine getirmek, ideolojilerini gerçekleştirmek için kendi ülkeleri dışındaki kişilerle biraraya gelerek, kurnazca devleti zayıflatmaya ve yönetimi ele geçirmeye çalışırlar. Fakat sonunda hedeflerine ulaşamayarak hüsrana uğrarlar ve kaybederler. Allah: **“Onlar tuzak kuruyorlar. Allah da tuzak kuruyordu. Allah, tuzak kuranların en hayırlısıdır.”**⁹² buyurdu.

Ayrıca bu grupların; gerek internet sitelerinde, gerekse sosyal medya ve basın yoluyla yaptıkları karalama kampanyalarına, gerçekleri saptırma gayretlerine karşı dikkatli olmamız gerekir. Aynı zamanda yapılan haberleri ve olan olayları çok iyi araştırıp incelemeliyiz. Yalan haberlere karşı dikkatli olmalıyız. Allah Te'âlâ buyuruyor ki:

⁹² Enfal 30

“Ey iman edenler! Size bir fasık bir haber getirirse, bilmeyerek bir topluluğa zarar verip yaptığınıza pişman olmamak için o haberin doğruluğunu araştırın.”⁹³

6- Bugün bizim en çok ihtiyaç duyduğumuz ve çok dikkatli ve şuurlu okumamız gereken şey fikri mirasımızdır. Zaman ve mekanı gözeterek, fakihlerin içtihatlarını çok iyi analiz ederek, sabit ve değişken olan şeyleri göz önünde bulundurarak, asrımızın ihtiyaç duyduğu yenilikleri gözden geçirerek yeni bir okumaya ihtiyacımız vardır. Asrımızda bulunan uzman kişiler İslamda yönetim, barış ve savaş hukukunu yeniden gözden geçirerek asrımızın ihtiyaç duyduğu şeylere cevap vermelidir. Buda araştırma merkezlerinin kurulması, üniversitelerde yapılan ilmi tezler, fikri ve fihki müesseseler ve derneklerin kurulmasıyla olur.

⁹³ Hucurat, 6.

SONUÇ

Bu sayfalarda hakkı ve hakikatı ortaya koymak, yanlış kavramları doğrulamak için İslamda savaş, barış ve yönetim felsefesini özetledik. Okuyucuya kolay olması için de kısa olmasını tercih ettik. İçinde bulunduğumuz hızla gelişen çağımızın koşullarını da göz önünde bulundurarak bu yapılan çalışmanın önemli bulduğum bazı noktalarını siz değerli okurlara sunmak istiyorum:

- 1- Toplum ve uluslardaki karışıklıkların ve dengesizliklerin pek çoğunun sebebi savaş, barış ve yönetim felsefesinin yanlış anlaşılmasıdır. Hatta çoğu doğru yoldan ve doğrudan sapan radikal grupların ve insanların bu gruplara katılmalarının ve sırat-ı müstakimden sapmalarının en büyük sebebi savaş, barış ve yönetim hükümlerini karıştırmaları veya savaş durumunda barışın hükümlerini yok saymalarıdır. Aynı zamanda toplumları cahil sayarak kendi dinlerinde eksik oldukları suçlama iftiralarını atmalarıdır. Bu gruplar toplumu önce dinde eksik oldukları suçlamasını yönlendiriyorlar daha sonra ise onlara ya fücrlük yada küfür iftirasını atıyorlar. Bu radikal gruplar hilafet meselesini ana gündemleri haline getirerek yönetimin yanlışlar yaptığı fikrini yaymaya çalışıyorlar. Hilafet meselesini devlete, topluma ve halka dayatarak hilafetin farz olduğunu iddia ediyorlar. İslamın farz kılmadığı ve va'z etmediği şeyleri sanki farzmiş gibi içinde

bulduğumuz koşulları gözardı ediyorlar. Bunun sonucunda da radikal ve aşırı görüşler ortaya çıkıyor.

- 2- İslam'da savaş müdafaa savaşı olup asıl amaç zulmü engellemek ve bertaraf etmekle sınırlandırılmıştır. Zira Allah (c.c.) şöyle buyurmaktadır: ***“Kendilerine savaş açılan Müslümanlara, zulme uğramaları sebebiyle cihad için izin verildi. Şüphe yok ki Allah’ın onlara yardım etmeye gücü yeter.”*** ***Başka bir ayette ise: “Sizinle savaşanlara karşı Allah yolunda siz de savaşın. Ancak aşırı gitmeyin. Çünkü Allah aşırı gidenleri sevmez.”***
- 3- Savaş felsefesinde İslamın tesis ettiği ve istediği en önemli şey ahlak kahramanlarının sivilleri ve savaşmayanları öldürmemesi, medeniyetleri ve evleri yıkmamasıdır. İslam bir yıkma dini değil yapma dinidir.
- 4- Eğer savaş bize farz olursa dinimizden az da olsa taviz vermeyiz. Fakat aynı zamanda vatanımızı savunmadan da geri durmayız. Canlarımızı onun yolunda feda ederiz. ya muzaffer oluruz ya da şehit oluruz.
- 5- Eğer insanlık barışı ve barışı bina etme, kalkınma ve yükselme, dünyadaki zayıflar ve muhtaçlara yardım etme hususunda yeteri kadar gayret sarfetmiş olsaydı, silaha ve savaşlara harcadıkları parayı bu yolda sarfetselerdi, egoistler ve benciller kendi menfaatlerinden ve enaniyetlerinden vazgeçseydi bütün beşeriyetin bu günkü hali daha iyi olur, yeryüzünün çehresi değişir, bütün bir dünya barış ve güven

içinde yaşardı. Her âkil ve raşit (olgun) olan insanlığa inanan kişilerin yapması gereken barışı sevmeleri, insanın binası ve inşasına önem vermeleri savaşa ve yıkıma karşı durmaları gerekir.

- 6- İslam fikrinde ise barış felsefesi ana konuların başında gelir: ***“Ey iman edenler! Hepiniz topluca barış ve güvenliğe (İslâm’a) girin. Şeytanın adımlarını izlemeyin. Çünkü o, size apaçık bir düşmandır.”*** Bu ayetin mefhumu muvafıkı şudur; kim insani barış yolunda giderse Allah’ın mümin kullarına emrettiği yoldan gitmiş olur. Kimde ayrımcılığın, şikak ve iftirakın, bozgunculuk ve fesatlığın, haksızlığın ve kan dökmenin yolundan giderse o kişiler hepimizin apaçık düşmanı olan şeytanın yolundan gitmiş olur.
- 7- Gerçek barış ilk önce insanın kendisiyle, arkadaşları ve komşularıyla, bitkiler ve cemadatlarla barışık olmasını gerektirir. Nitekim Allah Resulu (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: ***“Müslüman elinden ve dilinden Müslümanların selamet buldukları kişidir. Mü’min ise insanların canları ve malları hususunda güvendikleri kişidir.”***
- 8- İslam'da hüküm felsefesi insanların maslahatlarını ve menfaatlerini gözetme üzerine kaimdir. Zira nerde bir maslahat varsa orada Allah’ın kanunu vardır. Emn-u eman (güvenlik) istikrar, kainatı imad etme, beşeriyetin mutluluğunu sağlayan her şey dinlerin amaçlarıyla uyumludur. Zulme, bozgunculuğa geri kalmışlığa sebep olan

herşeyin dinlerle alakası yoktur. Bilakis dinlerin yüksek amaçları ve doğrularının zıddıdır.

9- İslam hüküm sistemini koyarken çıkılması mümkün olmayan ve sınırlayan katı bir sistem koymadı. İslam sadece bir takım ölçüler ve temeller koydu. Bu temeller ve ölçüler ne zaman gerçekleşirse işte o zaman İslamın tesis ettiği olgun olan yönetim sistemi olur. Düzen ne zaman karışırsa işte o zaman da yönetim düzenin bozulduğu nisbette eksiklik ve sıkıntılar ortaya çıkar. Olgun yönetimlerin en önemli, en bariz ünvanı ise halkın ve ülkenin menfaatlerinin gerçekleşmesi ölçüsündedir. Bu yönetim az çalıştığı ölçüde takdir görür. Adalet, eşitlik, özgürlük ışığında olan, kaos ve yandaşıktan uzak olan, yeterlilik ve sürekliliğe önem veren, (kendi kendine yeteceği garantisini verebilen, güven veren) halkın ve ülkenin menfaatinin gerçekleşmesi için çalışan ve gayret eden her yönetim olgun yönetim (reşit yönetim) olarak itibar edilir.

10-Akıl ile nakil arasında çelişki yoktur. Yani burada şunu demek istiyoruz; sabit olan bir nas ile olgun düşünen bir akıl arasında bir çelişki yoktur. İslam bir fitrat dinidir. Nerede insanın maslahatına bir şey varsa orada Allah'ın şe'ri (kanunu) vardır. Akıllı kullanma, düşünme, tedebbür etme, tefekkür ve teemmüle çağıran şu ayetlere işaret etmemiz yeterli olacaktır.

11- Din ile devlet arasında tearuz (çelişki) yoktur. Olgun devlet (devle reşide) doğru dindarlığın emniyet kapakçığıdır. Din ile devlet arasındaki ilişki düşmanlık ilişkisi değildir. Din ile devlet arasında düşmanlık olamaz. Gerçek, doğru, orta yollu ve şuurlu dindarlığın sağlam ulusal temeller üzerine tesis edilen modern demokratik bir devletin inşaasında ve istikrarında büyük katkısı vardır. Şüphesiz ki gerçek devletin doğru yolu ve imanı arayan bir insanla çatışması mümkün değildir.

12- Din ve devlet zıtlık ve çelişki kabul etmez. Çünkü her ikisi de hak ve görevlerde eşit vatandaşlığın temellerini tesis ederler. İşte bunun için kendi vatanımız ve halkımız için iyi işler yapalım, kendimiz için sevdiğimiz şeyleri başkası için de sevelim. Dinler rahmettir. Dinler hoşgörüdür. Dinler vergidir. Dinler insanlıktır. Din ve devlet bizlerden sosyal dayanışmayı, eşitliği ister. Kendi aramızda aç, açık, muhtaç ve mahrum kimseleri gözetmemizi ister. Din ve devlet bizleri çalışma ve üretime, iyi ve kötüyü ayırtedebilme ve işlerimizde samimi olmayı talep eder. Din ve devlet tembellik, işsizlik, terör ve geri kalmışlık, yolsuzluk ve bozgunculuk, yakma ve yıkma, fitne ve kışkırtma, dış güçlerin piyonluğu ve ihanetle mücadele eder.

13- Hakiki İslam felsefesi adalet üzerine kaimdir. Fikir ve ilim ehli adaletli olan bir devlet kafir olsa bile Allah'ın ona başarı kazandıracığı görüşünü vurguluyorlar. Eğer herhangi bir

devlet despot ise Allah o yönetimi hiçbir zaman başarılı kılmayacaktır. Bir devlet adalet ve küfürle devam edebilir fakat despotluk zalimlik İslamla beraber sürekli olamaz. Çünkü orada gerçek İslam olsaydı orada zalimlik ve despotluk olmazdı.

14- Ulusal devleti güçlendirmek ve temellerini pekiştirmek için çalışmak hem şer'in hemde ve ulusal devletin bir talebidir. Kim devletin kökü kemirmeye, devletin işleyişini bozmaya ve alt yapısını bozmaya, güvenliği tehlikeye atmaya çalışıyorsa o kişi hem dininde hem de vatanında suçludur, mücrimdir.

15- Şüphesiz yönetim, radikal ve aşırı cemaat ve grupların asıl hedefi ve gayesi haline gelmiş, bu hedefleri de bir ideolojiye dönmüştür. Bu grupların etrafında yoğunlaştıkları tek fikir vardır oda yönetimi ele geçirmektir. Bunu elde etmek içinse yönetimi düşürmeye çalışırlar. Hatta o kadar ileriye giderler ki yönetimi ele geçirmek, ideolojilerini gerçekleştirmek için ellerinden gelen herşeyi mübah görerek, kaos çıkararak, halka korku salarak, yakıp yıkarak devletleri düşürerek, bölerek ve parçalayarak kan bile dökerler.

16- Bugün bizim en çok ihtiyaç duyduğumuz ve çok dikkatli ve şuurlu okumamız gereken şey fikri mirasımızdır. Zaman ve mekanı gözeterek, fakihlerin içtihatlarını çok iyi analiz ederek, sabit ve değişken olan şeyleri göz önünde bulundurarak, asrımızın ihtiyaç duyduğu yenilikleri gözden

geçirerek yeni bir okumaya ihtiyacımız vardır. Asrımızda bulunan uzman kişiler İslamda yönetim, barış ve savaş hukukunu yeniden gözden geçirerek asrımızın ihtiyaç duyduğu şeylere cevap vermelidir. Buda araştırma merkezlerinin kurulması, üniversitelerde yapılan ilmi tezler, fikri ve fihki müesseseler ve derneklerin kurulmasıyla olur.

17- Bugün bizim en çok ihtiyacımız olan şey hiç kimseyi dışlamadan hukukçuların, akademisyenlerin, düşünürlerin, kanaat önderlerinin ve entellektüellerin bir araya gelip ilim, din, kültürümüzün doğru tarafa yönlendirilip fikri söylemlerimizin geliştirilmesine ihtiyacımız var. Ayrımcılığa ve çatışmaya ihtiyacımız yok. Bu gün bize düşen şey herkesin elinden geldiği kadar vatanına, milletine, topluma ve hizmet etmesidir.

18- Bizim insana saygı ve değer verme, eşitlik ve adaleti kapsayan, şeriatın külli makasıyla çelişmeyen veya tenakuz etmeyen İslami metot ile din kisvesi altında bu değerlere ters olan ve din tüccarlığı yaparak kendi ideolojilerini gerçekleştirmek için her şeyi mübah sayan, kendilerini dinin koruyucusu olarak pazarlayan radikal grupları çok iyi ayırt etmemiz gerekir. Zira onlar bir mesele de İslami hükümlere göre hüküm verilse bile ona uymazlar. Çünkü bu onların menfaatine ters olduğu için o hükmü uygulamazlar. Dini ve hükmü sadece kendi kalıplarına sıkıştırırlar. Ama bunun aksine kendilerinin menfaatlerine, maslahatlarına veya

ideolojilerinin gerçekleşmesi için verdikleri hükümler dinin ruhuna muhalif olsa bile bunu uygulamaktan bir an bile geri durmazlar. Gerekirse diktatörlük bile yaparlar. Onların bu düşünceleri tam firavunca bir düşüncedir.” Firavun (da) şöyle dedi: ***"Size gösterdiğim şey sadece benim görüşümdür. Ve ben, sizi irşad yolundan başkasına hidayet etmem (ulaştırmam)."***⁹⁴

Sonuç olarak; ben bu konu hakkında elimden geldiği kadar rüşd yolu olan Allah'ın doğru yolunu göstermek için elimden geldiği kadar çaba sarfettim ve içtihadta bulundum. Eğer bu konu da muvaffak olmuşsam bu minnet Allah'a aittir. Hamd, başka ve sonda Allah'a olsun. Her türlü mükemmellik bir olan Allah'a aittir. İsmet sıfatı ise sadece O'nun Peygamberleri ve Resulleridir. Benim yapmak istediğim günümüzün en önemli meselesi haline gelen aşırıçılık ve radikallik konusuna ışık tutmak, onlara içinde buldukları durumun aksini ispat etmek ve bunun için reçeteler sunmaktır.

Allah herkesin niyetini en iyi bilendir. Allah bize yeter ve O ne güzel vekildir.

⁹⁴ Mü'min, 29.

Konuların Fihristi

	Konu	Sayfa
1	Birinci konu: Savaş Felsefesi	6
2	İkinci Konu: Barış Felsefesi	35
3	Üçüncü Konu: Yönetim Felsefesi	50
4	Sonuç	73
5	Konuların Fihristi	81